

STAV OLAV

Biskop John W. Gran, s. 3
Øyeblikkene på veien

Gunnel Vallquist, s. 7
En fader i troen - Yves Congar o.p.

Ola Tjørhom, s. 10
Enighet om rettferdiggjørelsen?

Sr. Agnès-Marie o.p., s. 11
Ord fra en 90-årsjubilant

Erik Varden, s. 12
Livgivende tradisjon

Pavens brev til kvinnene, s. 16
Likeverd og like rettigheter!

Fire kvinner om pavens brev , s. 18
“Vi har mottatt Deres brev av 29. juni. . .”

STOL OLAV

Satt den?

I skrivende stund er FNs kvinnekongress i Beijing om "Likheter, utvikling og fred" såvidt i gang - når det leses, vet vi hva det ble til. Vet om Den Hellige Stols sterkt kvinnepregede delegasjon - der norske Janne Haaland Matlary er med - nådde frem med sine kritiske anmerkninger til utkastet til sluttdokument. Anmerkninger som særlig går på mer vektlegging av familien som samfunnets kjerne, av kvinners innsats som mødre (med et klart nei til tvungen sterilisering og deslike) og av kvinner arbeidsinnsats i familien, og mer respekt generelt for etiske og religiøse verdier.

Og vi vet om media igjen langt på vei har formidlet bildet av Den Hellige Stol som sand i FNs fremskrittmaskineri, slik det skjedde ved fjorårets Kairo-konferanse om familien. Enkelte forhåndssignaler kunne tyde på at mediene rustet seg til ny runde med kjente ingredienser: tradisjonell katolsk kvinnefiendtlighet og uhellige allianser mot kvinners frigjøring og rettigheter.

Klisjéer og fordommer er hårdføre greier. Og - de er greie. Tidsbesparende. Man slipper å sette seg inn i, og - ikke minst - man slipper å revurdere. Man vet hva man vet, og ser hva man ser - mellom skylappene. "Jeg var knapt landet i København før Cable News Network spurte meg om Vatikanet hadde tenkt å lage like mye bråk denne gangen som i Kairo," fortalte msgr. Diarmund Martin, sekretær for Det pavelige råd for rettferd og fred og leder for Den Hellige Stols delegasjon ved vårens sosialtoppmøte

i København, til USAs katolske presseforbund under dets årsmøte i Los Angeles i sommer. "I motsetning til hva enkelte vil ha det til," sa den garvede, om enn ikke alltid like diplomatiske FN-diplomat, "er ikke Vatikanet ute etter å lage bråk. Riktignok ble det en del ballade i Kairo - men det er ikke derfor vi drar på internasjonale konferanser om sosiale spørsmål."

Hvorfor da? For å danne uhellige anti-abort-allianser med muslimske regimer av tvilsomt rykte? Slike påståtte allianser fikk adskillige spaltemetre i verdenspressen i forbindelse med Kairo-konferansen, men de var rent og skjært oppspinn, sa Martin til de amerikanske pressefolk. De bygget på "tendensiøse rapporter fra iranske og libyske nyhetsbyråer, byråer som den vestlige presse i andre sammenhenger er lite villig til å 'kjøpe' uten å dobbelsjekke".

Nei, det beste stikkord for Den Hellige Stols engasjement ved internasjonale konferanser er "solidaritet", understreket Martin. Og viste til polakken Johannes Paul IIs definisjon av solidaritet i sosialencyklikaen *Sollicitudo rei socialis* fra 1987: "Solidaritet," skriver paven, "er ikke det samme som den vage følelse av medlidenhet eller smerte. . . Solidaritet er at man bestemt og vedvarende går inn for det som tjener det felles beste." Solidaritet innebærer blant annet at man går løs på "syndige samfunnsstrukturer" bygget på makt- og profittbegjær, på egoisme og undertrykkelse - kort sagt, strukturer som er diametralt motsatt det bærende kristne bud om nestekjærlighet.

Sagt på en annen måte: Det holder ikke med et 'stakkars dem' - man må også brette opp ærmene! (Summerer man alle de katolske institusjoner

rundt om i verden som faller inn under sektoren helsearbeid, utdanning og utviklingsprosjekter, ikke minst for kvinner, blir det ganske mange oppbrettede ærmer - bare så det er sagt! Og om noen skulle etterlyse handlinger mer enn ord!)

Tilbake til Beijing-konferansen. "Den hellige Stol er særlig opptatt av at Beijing-konferansen skal rette søkelyset mot det som allerede er vedtatt internasjonalt om kvinners verdighet, rettigheter og rolle i samfunnet, og at konferansen finner nye veier til virkelig å sette alt dette ut i livet" sa erkebiskop Jean-Louis Tauran, sekretær for Den Hellige Stols 'statssekretariat', i en orientering til Vatikanets diplomatiske korps tidligere i år. Det er høyst bekymringsfullt at flere stater, under de forberedende møter før Beijing, uttrykte reservasjoner overfor menneskerettighetenes "universelle karakter", reservasjoner som ikke minst rammer kvinnene, understreket Tauran.

Solidaritet og uavkortede menneskerettigheter for alle, kvinner som menn, det er altså Den Hellige Stols klare og uttalte rettesnor og mål når den møter opp til dagens internasjonale konferanser. Om slikt faller inn under kategorien 'reaksjonær og kvinnefiendtlig', da hører også den ferme og fagre afrikanske lederen for de frivillige organisasjonenes Forum under Beijing-konferansen hjemme i nevnte kategori. For hva sa hun ikke i de korte glimt vi fikk se på NRK-TV fra åpningen av Forum? "På to punkter vil vi ikke fire", sa hun, "det ene går på solidaritet, det andre på menneskerettighetenes universalitet".

Satt den?

UKJ

Kirke og media

I et 'rom' som skapes gjennom etermedia, supplert med trykte media, blir sammenhengen mellom ord og handling borte", sier Aage Müller-Nilssen, generalsekretær i Kirkens Bymisjon. "I det rommet blir det spørsmål om meninger - de rette meninger. Der synes mange de møter en kirke som ikke bryr seg om. Bare bryr seg. Mange føler at kirken bryr seg med fordømmelse og hardhet."

Dette er kirken selv skyld i, sier Müller-Nilssen, "selv om mye sikkert kan sies om motiver av edel art. Og mye kan sies om hvor vanskelig dette moderne 'torget' er. Men vi når ikke bedre frem av den grunn. Hvis det viktigste for oss fremdeles er å formidle kjærlighetens budskap og virkelighet, så kunne vi kanskje lære av Mesteren?"

Da han en gang ble utfordret til å komme med en klar uttalelse i et sentralt samlivs-spørsmål - alle trodde det måtte være en grei sak for ham å fastslå hva som var den rette moral for henne som var grepet i horsa han intet. Han bøyde seg ned og skrev i sanden, står det fortalt. Neppes fordi han ikke visste 'det rette svar'. Men trolig fordi han lot alle andre interesser vike for dette, - å nå frem til enkeltmennesket med kjærlighet og tilgivelse." BYMISJONÆREN

John W. Gran: Øyeblikkene på veien

3

I våres fylte biskop John W. Gran 75 år, og "St.Olav" lovet sine lesere å gi ham ordet ved en senere anledning. Den er nå kommet, og ordene er - etter vennlig overenskomst med biskopen og med Cappelen Forlag - hentet fra boken "Dette tror jeg på" (1982) der biskop Gran, som en av bidragsyterne, i novellistisk form forteller om sin vei til den katolske kirke.

En aprilkveld da Egon var syv år gammel og lå alene i sin altfor store seng på et hotellrom ved venstre Seinebredd i Paris - det var året da Charles Lindbergh landet på Le Bourget - kunne han ikke få sove. Han lå ofte våken og grundet. Det var jo så mye å spekulere over for en syv-åring, men da måtte man være alene og fremfor alt uforstyrret.

Guttens tanker kretset intenst omkring Kristusskikkelsen: Kristus hudflettet, Kristus på korset, Kristus døende. Hvorvidt beskjeftigelsen med disse tildragelser hadde en foranledning, kunne Egon senere ikke huske. Dess tydeligere var minnet om hvorledes han etterhvert ble overveldet av sorg og medlidenhet, av dump fortvilelse over det som hadde skjedd dengang og som aldri kunne gjøres om på.

Trøstesløs gråt han seg i søvn.

En aften tre år senere hjemme i stuen - Bergen denne gang før skilsmissem - satt Egon på voksen manér ved det ruvende skrivebordet og leste. Han pleide ellers holde til på gulvet på gutters vis. Men altså nu ved skrivebordet, en smule høytidelig. Et uventet spørsmål kom flagrende fra bak farens avis: «Hva leser du?» Egon ble rød, forlegen som var han grepet i noe utilstedeleg. «I Bibelen,» sa han omsider. Stillheten som fulgte, var til å ta og føle på og bet seg fast i guttens erindring. Religion

hjemme bestod av Fadervår på sengen før slukketid samt julaftens barnegudstjeneste; den hørte nu engang med.

Da Egon var 14 år gammel og bodde i Oslo, stod han i frikvarteret i gården på Halling skole og grublet atter. Denne gangen under press. Han stod i hjørnet av skolegården stirrende ut på krysset av Oscarsgate og Uranienborgveien, som om der var svar å finne på et dilemma som krevde sin løsning, idag. Konfirmasjon! Lese for presten! Siste frist for påmelding! Da skoleklokken ringte, dukket fra underbevisstheten en langsomt modnet erkjennelse til overflaten: «Jeg er ateist.» Og dermed ble han det.

Det skulle ikke bli noen konfirmasjon, takk.

«Ja, ja,» sa foreldrene til hans forbauelse, «det får bli din sak.» I grunnen ikke så rart. De trodde jo ikke stort de heller. Allikevel: Beslutningen å være ateist, hadde liten sammenheng med ateisiteteten hos for eldrene.

Gutten hadde en god venn, klassekamerat. De snakket mye sammen. Vennen hadde allerede lenge vært ateist. I hans hjem var alle det. Faren var en aktet professor. Moren lege. Alle var de frigjorte fra enhver form for overtro og istand til å begrunne sine synspunkter og holdninger intellektuelt overbevissende. Det var nok helst dette samværet og gangen i professorhjemmet som

hadde øvet sitt stille verk.

Den nye situasjon virket endog befriende: Mennesket var henvist til seg selv og til å ta sin fremtid i egen hånd. En enkel sak, når man er 14 år og vet hva man vil bli.

Foran et bokhandlervindu i München tre år senere.

Egon, som studerer musikk ved konservatoriet der, betrakter oppmerksomt bøker på billigsalg. En liten bokgruppe fanger hans interesse: buddhistisk litteratur i tysk oversettelse. Samyutta, Nikaya og annet slikt. En tittel fanget spesielt 17-åringen: «Vom Leiden zu Erlösung. Darstellung der Lehre Buddhas». Innbundet og til seks mark ble boken - med gotisk alfabet - innkjøpt og straks påbegynt. Og se så, om den ikke viste seg å imøtekomme en latent hunger, ikke etter religion men etter en begrunnet filosofisk oppfatning av verdensaltet og menneskets plass i forhold til dét.

Efter den første bok fulgte flere, innkjøpt dersteds for en billig penge i en tid og i et land der helt andre vyer var på mote. Folkeførerens ansikt var alle vegne å skue, og hans røst lød i alles ører, om de ville eller ikke.

Egon på sitt kammers leste buddhisme til ut i de sene nattetimer, mens de jevnaldrende stort sett holdt til på Münchens studentkroer.

En stor og merkelig dimensjon hadde åpnet seg for ham, der læren om sjelvandring stod sentralt. Alt på filosofisk grunnlag. Noen gudelære hadde Buddha jo ikke hatt bruk for. Imidlertid var ett klart: Der var mere mellom himmel og jord enn en musikkstuderende ateist hadde drømt om.

Tre år gikk. Nytt sceneskifte: Rom.

En liten vennekrets - en ungarsk dikter, en rumensk vordende sangerinne, en norsk sangpedagog - hadde opptatt Egon i sin midte, hovedsakelig

1994 - dårlig år for menneskerettighetene!
Amnesty Internationals årsrapport for 1994 ble lagt frem mens de fleste av oss nøy sommer og ferie, en rapport som er alt annet enn lett ferielektyre. Når det gjelder respekt for menneskeliv og menneskerettigheter, var 1994 et lite oppmuntrende år. Massakrene i Rwanda, der en halv million mennesker ble drept, er heldigvis i en klasse for seg, men den samlede vekt av registrerte brudd på menneskerettighetene er skremmende - og skammelig.

Noen tall fra disse mørke flekker på kartet: Det finnes samvittighetsfanger i minst 78 land; i 120 land ble fanger torturert og mishandlet, og i 34 land døde mennesker som følge av mishandling; politi og militære i 54 land mistenkes for å ha begått politiske mord; henrettelser ble gjennomført i 33 land, og det finnes dødsdømte i 57 land; i 36 land står væpnede opposisjonsgrupper for overgrep som tortur, gisseltaking og politiske drap.

- De dystre tallene gjør at enkelte kanskje savner Sovjetunionen og den kalde krigen,

dengang det var orden på undertrykkelsen i verden, og man visste hvem undertrykkerne var, sa Jan Borgen, generalsekretær i den norske avdeling av Amnesty International, i forbindelse med rapporten. Men det finnes fremdeles regimer av den gamle skole. Samtidig registreres nye tendenser og mønstre rundt om i verden: Overgrepene blir stadig mer massive og systematiske; mange personer rammes på en gang, under konflikter eller regelrett som folkemord, påpekte Borgen.

4

som fjerdemann i bridge. Det ble imidlertid heller dårlig med bridgen, mest fordi dikteren enten ikke kunne huske kortene eller Culbertsons melderegler. I stedet ble det flere og lengre samtaler, til langt på natt, i uker og måneder. Mens krigen i Europa utviklet seg fra «the phoney war» til det store skredet som også Norge ble tatt av.

Egon, som studerte opera-regi med beslektede disipliner, hadde vent seg til og trivdes med disse like formløse som innholdsrike diskusjoner. Krigens intense atmosfære gjorde sitt til at alle spørsmål om livets mening følte mere påtrengende.

En slik diskusjonskveld, lenge etter at kortene var kastet av den ungarske dikter, kom Egon med en innrømmelse – motstrebende, fordi han ikke likte å ha urett: «Jeg er villig til å medgi at det må eksistere et høyeste vesen.»

Samtalene hadde lenge gått på spørsmålet om Guds eksistens. Utmattet av den langtrukne kanonade av intellektuelle argumenter for nødvendigheten av et høyeste vesens eksistens, hadde han gitt etter. Imidlertid: Kapitulasjonen betød intet for ham på det personlige plan. Omtrent like lite som meddelelsen om oppdagelsen av en ny planet ville ha gjort. Egon lot ikke desto mindre falle en bemerkning om at: «Dersom dette vesen er interessert i meg, så er det opp til Dét å melde fra.» Troen på at så ville skje, var lik null. Behovet like-så.

Noen måneder senere, fremdeles Rom.

Egon var geografisk fastlåst. Et møysommelig oppnådd innreisevisum til England ble ubrukbart som følge av Italias inntreden i krigen.

En sen aften da Egon lå grublende i sin seng, kom så vendepunktet. Uten forvarsel.

En fremmed banket på. Ikke på døren, men langt inne i ham selv. Like

«Guttens tanker kretset intenst om Kristus-skikkelsen: Kristus hudflettet, Kristus på korset, Kristus døende. . . trøstesløs gråt han seg i søvn.»

uforklarlig, men reelt, som et elektrisk støt ville ha vært for et jungelmenneske, var dette inngrep.

Først meget senere fikk Egon lese Pascals minneseddel, som denne hadde gått med innsydd i sine klær til sin død, og der han nedfelte linjene om sin plutselige gudsopplevelse – en tekst som har fengslet verden helt til idag. Egon var ellers (ikke så underlig) langsommere i begripelsen enn Pascal. Og enda langsommere om å erkjenne innebyrden av det begrepne.

Opplevelsen av inngrepet som et personlig nærvær hadde vært overveldig. Allikevel var det først neste dag, mens han satt og spiste sin spaghetti, at han var istand til å sette navn på dette nærvær: Gud.

Virkningen av denne erkjennelse ble like voldsom som uventet: For nærværet ble til en kjærlighetsopplevelse som sprengte alt han hittil hadde ant. Hjertet kjentes som en vulkan i fullt utbrudd. Hvem kunne vel bære på slikt!

Lenge, i flere måneder opplevde

Egon at Gud fins, at han er personlig og at han holder til ikke oppe bak stjerne-ne, men i menneskenes hjerter. Iallfall i hans eget hjerte, uten at nærværet ett øyeblikk kunne forveksles med noe som kom fra ham selv. Like lite som et elektrisk støt kunne dét. Gud hadde tatt ham på ordet og meldt seg, så meget syntes sikkert.

Kristendommen, tenkte Egon midt i alt dette, er noe totalt uinteressant. Hva skal vi med den? Han tenkte på religionsundervisningen i det hjemlige skoleverk – slik han hadde opplevd den – og følte seg slett ikke fristet til å sende følere i den retning. Og katolisismen, ja den hadde man jo gjort seg ferdig med allerede på Luthers tid.

Gud var Gud. Og nok.

Noen måneder senere.

Egon var på søndagsvisitt hos to unge norske studenter ved et romersk preste-seminar. For første gang hørte han seg selv snakke om Gud på en personlig måte. Ikke om kristendommen, enskjønt han ikke ville være uhøflig når de to landsmenn inkluderte den i emnet. Stakkarene må jo være helt forskrudde, tenkte han og visste bedre.

Ikke desto mindre: Den Gud Egon gikk med i sitt hjerte som et bunnløst oppkomme, ville ham visst et eller annet. Det fulgte etterhvert en spesiell uro med dette nærvær.

En dag formulerte Egon en forsiktig liten spørrebønn – å be hadde ennu ikke falt ham inn. Ordene lignet til forveksling på dem han senere leste at Paulus hadde stønnet frem etter sitt Damaskus: Herre, hva vil du at jeg skal gjøre? At svaret lot vente på seg var bare tilsynelatende. Gud var ikke meddelsom, allikevel følte Egon seg langsomt, men sikkert skjøvet i en like ubegripelig som bestemt retning. Han fikk høre – av alle ting – om en jesuitt som skulle tale godt dansk etter år der i landet. Hvorfor ikke ta en samtale med ham,

Nigerias biskoper frykter katastrofe
"Vårt land har gått fra krise til krise siden de demokratiske valgene i juni 1993 ganske enkelt ble satt strek over," heter det i en uttalelse fra Nigerias katolske biskoper fra i sommer. De advarer, som de gjorde i våres, mot ytterligere blodsutgydelser: "Slikt vil bare øke sinnet, bitterheten og det generelle traume som råder i landet."

Frigiving av alle politiske fanger er en

forutsetning for dialog og forsoning, skriver biskopene. Som anklager de som nå har hånd om politikken, for "hverken å ha evne eller vilje til å etterstrebe de idealer om rettferdighet som er nedfelt i vårt lands tidligere grunnlov". Biskopene avslutter med å beklage den "mørke sky av usikkerhet" som ruger over landet hvor tallet på "leiemord, væpnede overfall og bandittvirksomhet" øker.

THE TABLET

Hårde tider i Tibet

Ifølge Amnesty International ble rundt 300 mennesker tatt til fange i Tibet i 1993/94, mange av dem av religiøse grunner. Myndighetene holder for tiden vel 600 mennesker sperret inne, og forfølgelsen og undertrykkelsen av folk med annen politisk og religiøs oppfatning enn den offisielle kommunisme, er nå hårdere enn på mange år.

tenkte Egon. Hjelp ham ut av hans jesuitt-tilværelse. Det måtte da være en god gjerning!

Som sagt så gjort. En lang og seig duell fulgte. For den første samtalen ble til én av svært mange, der Egon til sin besvikelse og undring måtte erkjenne seg på vikende front.

To milepeler kom etterhvert til syne og ble rundet: Kristus – og dermed kristendommen – ble innlemmet i Gudserkjennelsen. Det ble stridd lenge og seigt om dette. Men at tanken ble overbevist, hadde sin medvirkende årsak i noe som skjedde innenfra: De saklige argumenter – for pateren var alltid saklig – ble på en forunderlig måte assimilert av Egons hjerte og sinn. Nytestamentet ble åpnet og etterhvert flittig lest. Det øvde sin egen dragning.

Kristus-skikkelsen stod frem i et nytt og annerledes lys, langt fra oljetrykkesnes og julesalmenes søtladne sfære. Dagen kom – ubønnhørlig, for å si det slik – da Jesus fra Nazareth måtte godtas som noe langt mere enn en stor åndspersoneitet, grunnleggeren av en religion som det var godt for den jevne mann å kunne holde seg til; for slik hadde Egon velvilligst kommet til å se på kristendommen og dens stifter.

Dette omsving – riktignok forberedt gjennom måneders tvekamp med en stillfarende jesuitt som aldri lot ham merke noen utålmodighet med de mange fordommer og innvendinger – kom også denne gang innen fra ham selv.

Det skjedde etterat den siste skanse – troen på en sjelevandring – var oppgitt. Aldri hadde Egon forestilt seg at han ville gi slipp på denne dype overbevisning som hadde vært en del av ham fra München-tiden. Men dagen kom – uforklarlig, som så meget annet som skjedde i denne tid – da han forstod at hvert menneskes Jeg er noe eget og umistelig, og at dets liv er ett. At mennesket er personlig og udødelig. Alt

dette kom til ham som en plutselig skjenket innsikt.

Verdenshistorien kom nu for hans øyne til å se vesentlig annerledes ut. Viktige deler av den var ikke – som før – bare åndshistorie, men religionshistorie, mye av den kristen historie.

Perspektivforskyvningen var ikke mindre enn forbløffende. Men når man er 21 år, er slike nyåpnede vyer velkomment salt til et liv som krever Mening.

Noen måneder senere. Fremdeles Rom. Egon – nu kristen, men fremdeles konfesjonsløs – runder et trivielt gatehjørne på vei fra og til forlengst glemte steder. Men glemte ble aldri tanken som da og der slår ned i ham: Jeg vil bli katolikk. Heller ikke kunne han noen sinne glemme den intense glede som fulgte i tankens kjølvann og som bet seg fast i ham.

I full fart bar det avsted til den gode jesuitt som vennlig men avmålt tok nyheten med: «Det kan det nok bli råd med, men først må vi gå gjennom den katolske kirkes lære punkt for punkt. Der gjenstår enno adskillig.»

Nye måneder med ukentlige samtaler. Bøker å lese. Misforståelser å rydde opp i. Inntil pateren en dag med et slags sukk sa: «Ja nu tror jeg vi har dekket det nødvendige. Dersom Deres beslutning er uendret, kan De bli opp tatt. Enskjønt ikke nødvendigvis av meg.»

Den 8. desember 1941 ble vår unge mann innlemmet i Den katolske kirke av den selvsamme tålmodige pater.

Siste øyeblikks-bilde: Krypten under Peterskirken en søndag noen uker senere, foran alteret ved Dronning Kristinas sarkofag.

Egon mottar fermingens (konfirmasjonens) sakrament på sine knær, alene på en enorm kneleskammel dekket av

et utflytende purpurklede som for en kardinal. Biskop Jan Olav Smit – i tyveårene øverste leder for Den katolske kirke i Norge, nu korherre i Peters kirken – forretter. Den smule norske koloni har lojalt innfunnet seg. De norske prestestudenter assisterer, én av dem fungerer som fadder. Ungguttene som ikke hadde villet lese for presten og ikke ønsket konfirmasjonen, måtte smile ved tanken på Guds bakveiers uransakelighet.

En personlig odysse var kommet til sin foreløpige slutt. Av alle steder var Egon blitt katolikk i «Vår Herres kjøkken», som Bruce Marshall så underfundig har kalt Pavens Roma.

Credo. Forutsetningen for Egons knelen foran alteret i Peterskirkens krypt, var hans villighet til å svare bekræftende på noen sentrale spørsmål stilt ham av biskopen «for åpen scene». De lød:

Tror du på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper?

Ja, jeg tror.

Tror du også på Jesus Kristus, hans enbårne Sønn, vår Herre, som er unnganget av Den Hellige Ånd, født av jomfruen Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, som fór ned til dødsriket, stod opp på den tredje dag fra de døde, fór opp til himmelen, sitter ved Gud Faders, den allmektiges høyre hånd, og skal derfra komme igjen for å dømme de levende og de døde?

Ja, jeg tror.

Tror du også på Den Hellige Ånd, den hellige katolske Kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, kjødets oppstandelse og det evige liv?

Ja, jeg tror.

Tror du alt hva den hellige katolske Kirke lærer?

Ja, jeg tror, for Jesus Kristus har bygd sin Kirke på en klippe som helvedes porter ikke skal overvelde. Han har gitt

Også i det neste tusenår?

“Selv for en agnostiker som undertegnede er det god grunn til å understreke at det med innføringen av kristendommen fant sted det mest dyptgående og radikale mentalitets- og holdningsskiftet i vårt folks historie,” skriver forfatteren Karsten Alnæs i *Menighetsblad for Nordstrand (Oslo)*.

“Bare to hundre og femti år etter Moster formet kirken og kristendommen enkeltmenneskers dagligliv på en måte som vi i dag knapt kan forestille oss: Det var 1700 kirker i et folkefattig land, én geistlig for 200 men-

nesker; tallet er én for 4000 sjeler i dag. Livet var innringet av bønn, faste, nattverd, valfart, høymesser, kirkelige festdager, skrifte og bot, anger og henrykkelse.

Nye idealer preget av fromhet, forsakelse og nestekjærlighet avløste de gamle - og selv om kirken i dag har tapt mye av sin gamle magi i forhold til middelalderens fortryllelse, er det å håpe at budskapet om absolutt kjærlighet, absolutt forsakelse og absolutt nåde vil målbæres på den samme radikale måte av kirken også i det neste årtusen”.

Apropos kirkebranner

Hadde det skjedd for 10-20 år siden, ville ildspåsetterne utelukkende blitt betraktet som psykiatriske kasus og blitt behandlet deretter. Nå er galskapen blitt ideologi og livssyn. Kan forvirringen bli stort større? Det kan den sikkert. Det er et mørkt århundre som nå går mot slutten. I sammenlikning var middelalderen et stort lysglimt.

NORLANDSPOSTEN

6

Kirken Den Hellige Ånd som skal veilede den til all sannhet, og han har lovet å bli hos den alle dager helt til verdens ende.

Vil du leve og dø i den hellige katolske Kirke, aldri vike fra dens lære og trofast holde dens bud?

Ja, det lover jeg høytidelig for Guds åsyn og for denne katolske menighet.

Det hører med til beretningen at Egon i sitt hjerte, ja av hele sitt hjerte, virkelig hadde dekning for sitt ja-ord og har det fremdeles.

Han tror dette – nu som dengang – uten omsvøp og bortforklaringer, uten de mangehånde subtile fortolkninger av læresetninger og bibeltekster som er på mote og som bare forleder til å rasjonalisere bort mysteriet.

For nedtegneren av disse sider har troen på det mysteriøse i behold.

Mennesket er henvist til å tro uten å se, som den blindfødte må tro på farvene og deres skjønnhet eller den døvfødte på tonens og musikkens verden uten til nærmelsesvis å kunne forestille seg denne virkelighet.

Denne boks tittel lyder **DETTE TROR JEG PÅ**.

Svarer redegjørelsen her til oppgaven?

Jeg kunne ha valgt å redigere en balansert sammenfatning av hva Den katolske kirke tror og lærer. I stedet har jeg benyttet en annen innfallsvinkel og en form som bare tilsynelatende kan kalles upersonlig. Leserne får selv dømme om visdommen ved en slik fremgangsmåte. Dersom en eneste av dem skulle føle en sinnets eller hjertets respons – aller helst en nyvakt nysgjerrighet i disse spørsmål – ville forfatteren regne seg vel belønnet ved dét.

(Første bind av biskop Grans memoarer utkommer i disse dager, Red.)

Merkedager for Karmel kloster i Tromsø

Den 9. august var en festdag i det nye Karmel-klosteret i Tromsø: Da avla sr. Maria Nada av Inkarnasjonen sine høytidelige ordensløfter, den første løfteavleggelse i det nye klosteret. Som langt fra en ferdig, men såpass beboelig at søstrene har flyttet inn, og gleder seg stort over at trangboddhetens tid i et hus lite egnet som kloster og uten klostergård, er forbi. Da spiller det mindre rolle med løse ledninger fra taket og byggeplast over uferdige gulv. Og at gjestene under løfteavleggelsen sitter på provisoriske benker, mens håndverkere hamrer andre steder i bygget.

Sommeren igjennom har venner og slektninger av søstrene - de fleste av søstrene er polske - trosset årets uvennlige

sommer der nord og trått til med hjelp av alle slag. - Men her er fremdeles nok å gjøre, som tetting av vinduer før vinteren, sier sr. Maria Nada på provisorisk telefonlinje fra byggebrakken ved klosteret. Og vil heller snakke om klosteret enn om seg selv. - For det er klosteret som er det viktige.

Idet St. Olav sendes til trykken, står nok en merkedag i klosterets

Ikke så godt, men et 'talende situasjonsbilde': i forgrunnen Sr. Maria Nada med sitt store sorte slør - opppe i høyre hjørne (ser man godt etter) en håndverker i full sving! Foto: Karmel kloster.

historie for døren: 10. september var dagen for høytidelig vigsel av alteret og velsignelse av klosteret, i den grad det er ferdig. Klosterkirke finnes ennå ikke, men søstrenes kor der de ber sine tidebønner, er i brukbar stand. Går alt etter planen - hittil har det så gjort, om enn til tider med et skrik! - blir det kirkeinnvielse på sensommeren neste år.

Gråtende madonnaers hemmelighet avslört?

En italiensk kemiker mener han har funnet hemmeligheten bak 'gråtende madonnaer', et fenomen som særlig i Italia i den senere tid har lokket store skarer troende til seg. I det britiske tidsskriftet "Chemistry" ga Luigi Garlascelli nylig følgende oppskrift på en 'mirakuløs' madonna: En glasert keramikkstatue fylles med blod som den porøse leiren suger til seg, så risper man litt i glasuren, og blod piples frem. Han har selv prøvet

metoden, til stor forbløffelse for sine tilskuere, skriver Garlascelli

En talsmann for den engelske bispekonferanse uttrykker i The Sunday Times glede over Garlascellis oppdagelse. "Når Gud vil oss noe, finnes det mer direkte måter å gjøre det på," skriver msgr. Kiaran Conry.

Blodprøver av en av de ferskeste gråtende madonnaene - en statue fra Mariavalfartstedet Medjugorje - skal ha vist at det dreiet seg om mannlig blod. Den italienske familien som eier statuen, har nektet å avgi egne blodprøver. CATHOLIC HERALD/KNA

Mysteriet

"Jeg ser meg selv som et religiøst menneske," sier skuespilleren Espen Skjønberg. "Jo lenger man lever, jo mer erkjenner man mysteriet som en realitet, selv om det i seg selv er absurd. Men etterhvert som årene går, forstår man så forbannet lite."

DAGBLADET

Gunnel Vallquist: En fader i tron - Yves Congar, o.p.

7

"Andra Vatikankoncilietts fader är död" - så lydde rubriken på Le Mondes förstasida, midsommaraften. Yves Kardinal Congar hade avlidit den 22 juni, nittioett år gammal, efter trettiofem års sjukdom. Detta låter besynnerligt; det var närmast mirakulöst. Dominikanen Yves Congar var en av detta sekels mest betydande och inflytelserika teologer; hans verk är oerhört omfattande; en stor del därav tillkom under det att en svår neurologisk sjukdom gradvis förlamade hans kropp; de sista tio åren tillbringade han på sjukhus, men förblev intellektuellt verksam in i det sista.

Redan i skolåldern var Yves Congar besluten att bli präst; efter ett par års seminariestudier beslöt han sig för att bli dominikan, prästvigdes 1930, tjugosex år gammal, och engagerades så gott som genast som lärare vid sin ordens teologiska fakultet. I nära samarbete med sin läromästare M-D Chenu gav han i sin undervisning en hedersplats åt historien; varken Bibeln eller teologin kan, ansåg de, rätt förstås utan att sättas in i ett historiskt perspektiv. Varje dogm, varje teologisk utsaga tillkommer i en bestämd historisk situation, som ett försök att formulera den kristna tron på tidens språk, i för tiden begripliga kategorier. Om man inte ser och beaktar detta, riskerar man att fundamentalistiskt upprepa samma formler utan att skilja mellan vad som är absoluti och vad som är relativt. På trettio-talet, i svallvågorna efter moderniststriden, ansågs ett sådant historiskt synsätt farligt, och i Rom, där man ville se teologin som tidlös och oföränderlig, befastes en växande misstänksamhet mot de franska dominikanerna - liksom mot de franska jesuiterna, som också de sysslade med teologihistoria. "Den franska teologin" var farlig för kyrkan. Gallikanismens spöke har aldrig upphört att smyga omkring i Vatikanens korridorer.

Congar orienterade sig redan tidigt mot det område där han skulle bli den katolska kyrkans främste teolog; eku-

meniken. Som förberedelse till sin prästvigning hade han fördjupat sig i Johannesevangeliet; Jesu avskedstal och "översteprästerliga bön" "att alla må vara ett" träffade den unge Congar i hjärtat och avgjorde hans ekumeniska kallelse. Han talade med sina överordnade - hela Congars liv och gärning går i den religiösa lydnamens tecken - och fick deras godkännande bland annat för att studera vid den protestantiska fakulteten i Paris - fast någon av hans ordensbröder invände: "Ni driver honom till avfall!" Sådant var tiden.

Mötet och samarbetet med ickekatolska kristna och vänskapen med många av dem har Congar själv omtalat som "ett slags andra födelse, en födelse in i De Andras värld, in i den sanna verkligheten". Både kritiskt och med beundran och inlevelse fordjupade han sig i studiet av Luther och Barth, tog del av anglikanismens rika humanistiska och etiska arv och hade goda tillfällen till närkontakt med ortodoxin, som ju vid denna tid hade framstående representanter i den landsflyktiga ryska intelligentian i Paris. Men framför allt var det upplevelsen av dessa kyrkors liturgier som från första början förde honom in i ekumenikens djupdimension. För Congar var bönen, framför allt den liturgiska bönen, den djupaste källan till hans teologi. Tre fjärdedelar av sin teologiska insikt sade han sig ha hämtat ur liturgin, mässan och den dag-

liga tidegården. Ett sådant ytkannde vittnar om en ovanligt kontemplativ läggning. I ungdomen hade han också känt sig dragen till benediktinorden, där den liturgiska bönen står i centrum, och han kunde säga att en äkta dominikan måste ha något av en benediktin i sig.

1939 avbröts klosterliv och forskning av kriget. Congar mobiliserades som löjtnant men tillfångatogs redan vid tyskarnas första framstöt i Alsace. Därpå följde en långvarig fångenskap, delvis i straffläger efter upprepade rymningsförsök. Under dessa år predikade och föreläste han flitigt - somliga franska fångläger utformade sig nästan till ett slags universitet, tack vare den samlade intellektuella kapacitet som där rymdes och tillgodogjordes inte minst tack vare den påtvungna sysslolösheten. Congar passade på tillfället att studera nazismen och dess teorier; i detta ämne höll han inalles nitton föreläsningar, varje gång med arrest som påföljd. Han noterades som "fientlig gentemot nazismen" och transporterades slutligen till ett läger i Lübeck, där man hade samlat de fångna officerare som ansågs särskilt farliga. Hitler hade givit order om att alla skulle avrättas, men en delegat från schweiziska Röda Korset lyckades rädda dem. Försedd med massor av koncept och anteckningar återvände så Congar våren 1945 efter fem års fångenskap till ett mycket förändrat Frankrike.

Under kriget och ockupationen hade den franska kyrkan för första gången på flera hundra år kommit i närkontakt med "världen", med det övriga samhället. Nu växte en förnyad katolicism fram, med nya pastorala metoder, som arbetarpräster, en katolicism inspirerad av liturgisk, biblisk och teologisk förnyelse, i en anda av frihet och enastående kreativitet. Om denna tid har Congar sagt att "den som inte har upplevt den franska katolicismen åren 46-47 har missat ett av de största momen-

Vietnam - fremdeles ingen rettsstat

I mai var det 20 år siden gjenforeningen av Nord- og Sør-Vietnam, og i den anledning kom landets katolske biskoper med forsiktig, men klar kritikk av landets kommunistiske regime.

I et intervju med partiavisen i Ho-Chi-Minh-byen påtalte den i mellomtiden avdøde erkebiskopen, Nguyen van Binh, de mange "paradokser" i landets religionspolitikk gjennom de siste 20 år, og ba om at

noe nå må gjøres for å sikre full legitimisering av religiøse aktiviteter. Den 84 år gamle Binh stilte diverse spørsmål og ga selv svaret: "Hvorfor får ikke våre presteseminarer selv fritt bestemme hvilke kandidater som skal få studere hos oss slik praksis er ved seminarer og universiteter andre steder i verden? Og hvorfor begrenser myndighetene tallet på studenter? Fordi partiet og regjeringen åpenbart ønsker å begrense tallet på prester for igjen å hindre vekst i den katolske kirke." Han påtalte også at mange

kristne har fått svært strenge straffer for såkalt "propaganda mot det sosialistiske system".

Den vietnamesiske bispekonferanse har gjentatte ganger protestert overfor statlig innblanding i kirkens indre anliggender. I forbindelse med 20-årsmarkeringen for landets samling, uttrykker biskopene håp om en ytterligere 'normalisering' av forholdene i landet, nærmere bestemt at landet må bli en rettsstat. KM

8

ten i kyrkans liv." (Ja, den som i likhet med mig selv fikk leva med i dette skedende som en i den stora skaran anonyma mottagare kan faktisk göra uttrycket "en andra födelse" till sitt.) Congar engagerade sig genast i den kyrkliga förnyelsen, predikade och föreläste. Han fortsatte sin teologiska forskning och undervisning, främst koncentrerad på ecklesiologi med idé- och dogmhistoria. Ekumeniken hade alltifrån början stått i centrum för hans teologiska intresse, men arbetet med den ledde med nödvändighet till ett fördjupat studium av själva kyrkosynen, ecklesiologin, och så småningom växte detta ämne till en huvuduppgift. Om man eftersträvar kyrkornas förening - i någon form - måste man först ta reda på vilka dessa kyrkor egentligen är, söka sig fram till kärnan i deras liv och budskap, innanför all apparatur och alla historiskt betingade och sekundära företeelser. Denna forskning måste varje ekumen utföra inom sin egen kyrka. Congars oavbrutna begrundan av enhetsfrågorna ledde honom med tiden fram till slutsatsen att kyrkorna i sin enhetssträvan måste koncentrera sig på det gemensamma ursprunget, inte som en anakronistisk återgång men som en ofrånkomlig referens. Då blir "kyrkofädernas och de första sju kyrkomötenas kyrka, i sina väsentliga strukturer och sin tro, en nödvändig och tillräcklig förutsättning för gemenskap".

Det historiska perspektivet och en förutsättningslös kärlek till sanningen hade redan under hans tidiga studieår lett den unge dominikanen till insikten att inte bara teologin utan hela kyrkan måste reformeras. Vad är omistligt, vad kan avvaras, vad bör reformeras? En sak är säker: en enad kristenhet kan bara bestå av reformerade samfund. *Ecclesia semper reformanda* är en gammal sanning - Congar kunde stödja sig på den när han 1950 utgav sin digra lunta *Vraie et fausse réforme dans*

"Med sin djupa - men inte oanfäktade - tro och sitt klara förstånd fruktade han aldrig sanningen uten såg den rakt i ögonen varhelst han mötte den: i vetenskaplig debatt, i historien eller den konkreta livserfarenhet."

l'Eglise, där han undersöker kriterierna för en äkta kyrkoreform i evangeliets anda. I likhet med det ekumeniska pionjärbetet *Chrétiens désunis*, publicerad redan före kriget, väckte den förargelse i Rom. Ingetdera arbetet kan i dag uppfattas som omstörtande - båda blev epokgörande och normgivande - men detta var en tid då ljusets fiender satt vid makten, inte bara inom politiken. "I dag kan man knappast föreställa sig vilket klimat vi levde i" har Congar efteråt kommenterat. Så inskränkt var den horisont som då begränsade den gängse katolska skolteologin, att en man som Congar kunde framstå som

revolutionär genom själva sitt hävdande av den stora Traditionen gentemot den traditionernas småskog där hans vedersakare framlevde sitt katolska liv.

På vårvintern 1954 kom det slag som länge hade måttats i Rom: Congar och tre andra intellektuellt ledande dominikaner drabbades av förbud att publicera och undervisa; de skickades också i exil. Samtidigt avsattes ledarna för de tre dominkanprovinserna i Frankrike. Det var ordensgeneralen själv som väddjade till bröderna att offra sig - annars skulle Rom gå in och ändra i ordens konstitutioner, som föreskrev fria val till alla styrande befattningar. Congar påpekade omedelbart att alla dominikaner i världen i så fall skulle finna sig lösta från sina ordenslöften, eftersom dessa avläggs på konstitutionerna. Hur skulle den situationen hanteras?

På eget förslag gick han i "landsflykt" till Jerusatem, där hans orden har ett studiekloster som bedriver bibelforskning (den så kallade Jerusalembibeln har utgått därifrån). Där skrev han en bok, för vilken man tillsatte sju censorer; de förebrådde honom att tala för litet om den kyrkliga hierarkin. Men boken hette *Le mystère du Temple* och handlade om Guds närvaro i sitt folk. Det dröjde fyra år innan den kunde komma ut. Det sista året i exil tillbringade Congar i Cambridge, med förbud att predika i franska kyrkan i London, att höra bikt och att besöka något av dominikanernas studiekloster. Som alltid lydde han, men tillät sig en stillsamt gäckande symbolhandling: vid ett besök i Oxford köpte han sig en sandwich som han förtärde sittande på trottoaren utanför dominkanernas studiekloster, som en annan luffare. Vilken bild av dåtidens kyrka! En av århundradets mest betydande teologer, därtill en av sin ordens mest exemplariska medlemmar, i en hernlös och avvisad tiggares situation! Congar sade sig ha funnit ett visst nöje i sitt tilltag, men erkände

Som et eventyr!

Fram til 1988 var sognepresten i Longyear-byen, Per Arne Engdal, en uønsket mann i de russiske bosetningene på Svalbard. I dag blir han mottatt med åpne armer. Oppblomstringen av kristen tro i Russland etter kommunismens fall har spredd seg hit, sier Engdal til Vårt Land.

I pinsen fikk han være med på å velsigne to nye kirketomter i de russiske gruvesam-

funnene. Det er den russisk-ortodokse kirken som står bak byggingen. Men selve arbeidet med oppføring og utsmykking vil skje på dugnad i befolkningen.

Det er som et eventyr, helt utrolig, sier Engdal. Han forteller om en oppslutning om kristendommen som er langt over den han opplever i de norske områdene.

Svar på tiltale!

Den russisk ortodokse kirke har fått kritikk på hjemmebane for sine forsøk på å megle i striden mellom den russiske regjering og de "terroristiske" tsjetsjenske nasjonalister. I sitt svar på kritikken sier kirkenes talsmann i utenriksaker, metropolit Kirill av Smolensk, bl.a. at de ortodokse ledere ikke ville vike tilbake for å forhandle med djevelen selv om det på noen som helst måte kunne bidra til å frelse et menneskes sjel.

THE TABLET

också att detta var en mycket svår tid, då han ibland var förtvivlan nära; visserligen hade han ingen tragisk läggning, "men det är plågsamt att vara ett offer för stupiditet". Det enda adekvata svaret på sådan är för en kyrkans man av Congars halt inte revolt men i Kristi efterföljd underkastelse utan servilitet, i väntan på att ljuset skall gå upp för dem som makten hava.

Ljuset gick upp i Rom i och med Johannes XXIII:s inkallande av Andra Vatikanconciliet, då Congar genast - av påven personligen utnämndes till teologisk expert. Ingen kunde vara mera kompetent än han; i trettio år hade han ägnat sig åt ecklesiologisk forskning av en sådan bredd att den täckte praktiskt taget hela conciliets program. Under de fyra concilieåren - och de tre förberedande - gav Congar alla sina krafter åt det mer eller mindre anonyma arbetet som teologisk expert i conciliets olika kommissioner. Han arbetade ständigt, trots att hans svåra sjukdom just under dessa år hade blivit akut och ibland gjorde honom nästan tillintetgjord av trötthet efter de långa och intensiva arbetssammanträdena (där samtalspråket var latin). Nu kunde också de böcker som tillkommit under ändåens år publiceras: *La Tradition et les traditions*, *Sacerdoce et laïcité*, *Sainte Église*, *Chrétiens en dialogue* - för att nu bara nämna några; Congar var en utmärkt stilist och nästan ofattbart produktiv, vare sig det gällde rent fackteologiska arbeten eller skrifter riktade till en bredare läsekrets. Någon spekulativ tänkare, eller systematiker som Rahner eller de Lubac var han inte, och trodde sig heller aldrig om något sådant; mycket anspråkslös, närmast blyg, uppfattade han sig själv mest som en flitig och hederlig arbetare med gott minne och givna begränsningar. Med sin ofantliga överblick och sitt fenomenala detaljminne ägde han emellertid en utomordentlig auktoritet när det gällde kyrkans

stora tradition, som conciliet tagit till sin uppgift att frilägga och levandegöra. Med ständigt vaken receptivitet tillgodgjorde han sig nya landvinningar på teologins område, och stor frihet i förening med absolut trohet gav en osviktig balans åt hans teologi. Han blev en av Andra Vatikanconciliets allra mest inflytelserika teologer, och när det gäller den katolska kyrkans ekumeniska arbete har ingen haft större betydelse än han.

Alltifrån sin prästvigning var Yves Congar inställd på att vara en kyrkans tjänare: så länge han fysiskt förmådde sade han aldrig nej när det gällde att predika eller föreläsa, och han stod till förfogande för alla som bad om hans hjälp. När han blev dominikan var det just för att han kände sig kallad att predika, att ge vidare den tro och den insikt som blivit honom själv given. Dominikanernas devis *Veritas* var för honom en osviktig ledstjärna; med sin djupa - men inte oanfåktade - tro och sitt klara förstånd fruktade han aldrig sanningen utan såg den rakt i ögonen varhelst han mötte den: i vetenskaplig debatt, i historien eller i den konkreta livserfarenheten. Som ordensman var hans lydnad exemplarisk, och han fick, som vi sett, tillfälle att utöva den på herolsk nivå, med nykter självklarhet, utan minsta patetik, men med hälsosam galghumor och inte så lite sarkasm. Att han lidit mycket genom kyrkan förnekade han inte, men såg det som en nyttig skola: "Endast den som har lidit för sina övertygelser vinner i dem en viss styrka, en viss ovedersäglighet, tillika med rätten att bli lyssnad till och respekterad. *O Crux benedicta...*" I det välsignade korsets tecken fann han styrka såväl i den förföljelse han utsattes för som i den svåra sjukdom som drabbade hela hans kropp men aldrig fördunklade hans klara hjärna. Under många år fortsatte han att resa på olika uppdrag runtom i världen, även sedan

han blivit rullstolsbunden, ända tills behovet av vård gjorde resorna omöjliga. Då togs han i egenskap av officer och krigsfånge in på invalides-sjukhuset där han dock fortfor att studera och diktera. Ännu så sent som i vintras kunde han ge ut en samling vetenskapliga uppsatser om påveämbetet i historien, *Église et papauté*. De hade tidigare publicerats i olika sammanhang, men eftersom frågan om påvens roll alltmer kommit i centrum av den ekumeniska problematiken ville han göra dem tillgängliga på nytt.

Den gamle dominikanen fick ännu glädjen att uppleva att Johannes Paulus II - inte minst som ett led i denne påves stora program för försoning av begångna kyrkliga oförrätter - gjorde honom till kardinal i den romerska kyrkan. Insignierna mottog han på sjukbädden av kardinal Willebrands, som han var förenad med genom många årtionden i ekumenikens tjänst. Ett drygt halvår senare gick så Yves Congar, den gode och trogne tjänaren, in i sin Herres glädje. Tiggarmunken på trottoaren i Oxford, teologen som belagts med munkavle och skickats i landsflykt, officeren från de tyska fånglägren fördes under militära hedersbetygelser ut ur Invalidespalatset till katedralen Notre-Dame, där begravningsmässan förrättades av Paris kardinal och predikan hölls av dominikanordens *magister generalis*. Vid båren sjöngs *Media vita in morte sumus*: "Mitt i livet lever vi i döden, vem kan vara vår hjälpare utom du, Helige Gud, starke Gud, Helige och barmhärtige Frälsare!"

Den europeiske kultur: den allerbeste?
"Når europeerne strømmet til andre verdensdeler, ble dette ofte framstilt som et ubetinget gode - et klart framskritt for kultur og sivilisasjon." Det er psykiatri-professor Nils Johan Lavik som nylig minnet sine lesere om dette, og fortsatte: "Når mennesker fra den tredje verden i dag søker mot Europa, oppfattes det av mange som en trussel man må beskytte seg mot."

Bak dette tilsynelatende paradoks ligger imidlertid en verdidom: Den europeiske kultur er den beste! Derfor hadde man rett til å eksportere den og la den påvirke og omforme andre kulturer inntil margen. Når andre kommer til Europa, oppfattes dette som en stor fare, og det blir høylytte krav om at de som kommer, skal lære seg europeisk sed og skikk." AFTENPOSTEN

I møtet med fremmede
"Ila skole i Oslo har gode erfaringer med felles religionsfag for alle elevene, skriver Kari Gåsvatn nylig i Nationen. "Det motvirker fiendebilder når islam er Ali i klassen og ikke en terroraksjon på TV. . .

Mange er redd vi mister vår egenart i møtet med fremmede. Mye tyder på at det er motsatt. Når vi oppdager at andre har sine forestillinger og tradisjoner, gjenoppdager vi våre egne: Bibelhistorien gjenoppdages i møtet med de fremmede.

10 På gjesteplass: Enighet om rettferdiggjørelsen?

Synet på rettferdiggjørelsen - eller spørsmålet om hvordan mennesket blir rettferdiggjort framfor Gud - har helt siden reformasjonstiden utgjort et stort problem i forholdet mellom katolikker og lutheranere. Denne uenigheten har utvilsomt vært reell og bør følgelig ikke bagatelliseres. Samtidig er det en kjensgjerning at det på dette området har skjedd en åpenbar tilnærming i dialogen mellom våre kirkesamfunn.

Dette er bakgrunnen for et dokument fra Det pavelige enhetsråd og Det lutherske verdensforbund som for tiden sirkulerer i de berørte kirker. Dokumentet er på dette stadiet "unndratt offentlighet" og kan derfor ikke siteres. Men dets hovedintensjon er å be kirkene ta stilling til om de anser den foreliggende enighet i synet på rettferdiggjørelsen for å være tilstrekkelig, samt om de på det grunnlaget vil være innstilt på å slå fast at de gjensidige lærefordømmelser fra reformasjonstiden på dette feltet ikke lar seg opprettholde i dagens situasjon.

Det er interessant å merke seg at dette initiativet ikke kommer fra en eller annen dialogkommissjon som befinner seg fjernt fra maktens tinder. Selv om det foreliggende dokumentet bygger på de omfattende samtaler som har vært ført om rettferdiggjørelsen og frelestilegnel-

sen - på nasjonalt såvel som internasjonalt plan, dreier det seg her om et utspill som har blitt fremmet av de to kirkenes representative økumeniske organer, og som man legger svært stor vekt på både i Vatikanet og Geneve. (Det var vel dette kardinal Cassidy forsøkte å gi uttrykk for på Moster - noe som av en herværende kristen dagsavis nærmest ble utlagt som en profeti om fullt kirkefelleskap innen tusenårsskiftet.)

Dokumentets innhold er imidlertid viktigere enn slike formale og kirkepolitiske overveielser. Det beror dels på at vi i denne forbindelse står overfor en i det minste potensiell konsens mht. en av hovedårsakene til den katolsk-lutherske splittelse, noe som vil kunne bidra til oppklaring av en endeløs rekke misforståelser og feiltolkninger på begge sider. Men det beror framfor alt på at vi her aner konturene av en enighet om trosmysteriets sentrum - dvs. spørsmålet om hvordan vi blir frelst for Kristi hellige offers skyld. Dette viser med all ønskelig tydelighet at de økumeniske læresamtaler slett ikke lar seg avfeie som teologisk flisespikkeri eller virkelighetsfjern teoretisering.

Hva vil så "gevinsten" være ved at katolikker og lutheranere gir sin tilslutning til den foreslåtte erklæringen? Det vil for det første medføre at begge kirker vil få del i en rikere og mer autentisk forståelse av frelestilegnelsens mysterium. På luthersk hold vil dette bl.a. innebære at et noe ensidig juridiserende syn på rettferdiggjørelsen blir supplert med den genuint bibelske tanke at Kristi gjerning ikke bare skjer "for" oss, men også "i" oss. Videre

vil en tendens til å isolere rettferdiggjørelsen fra kristologi, ekklesiologi og sakramentslære kunne bli korrigert. Men det aller viktigste resultatet av den påbegynte prosessen vil være at katolikker og lutheranere bekjenner at vi står sammen i synet på troens sentrum - nemlig frelsen i Kristus. Og da blir spørsmålet om det som fremdeles måtte finnes av forskjeller mellom oss vil kunne begrunne fortsatt splittelse enda mer påtrengende.

Enhetsrådet og LVF satser på at uttalelsen om rettferdiggjørelsen skal bli undertegnet i løpet av 1997. Fra en side sett kan det sies at selve saken er viktigere enn dette tidspunktet. Samtidig har året 1997 en viss symbolbetydning - pga. 450 års jubileet for Tridentiner-konsilet, samt LVF's 50 års-jubileum og generalforsamling i Hong Kong. Og sett på bakgrunn av at en rekke internasjonale dialogkommissjoner har uttalt at det foreligger tilstrekkelig enighet mellom oss på dette feltet, synes tiden nå å være inne til å våge dette skrittet. Det har med økumenikkens troverdighet å gjøre - omsider lar de mange dialoger seg omsette i konkret handling. Men her dreier det seg framfor alt om vårt kall som kirke - at vi alle må være ett, for at verden skal se og tro.

Ola Tjørhom

Ola Tjørhom - ordinert prest i Den norske kirke og dr. theol. på en avhandling om den katolske frigjøringssteologen Leonardo Boff - er professor i systematisk og økumenisk teologi ved Misjonshøgskolen i Stavanger.

Det flerreligiøse samfunn er kommet for å bli. Kristne, muslimer, hinduer, buddhister og sikher er en del av Norge som av resten av verden. Religionene trenger møteplasser i det små. Kontaktflaten i nabolaget betyr langt mer enn prestisjetunge konferanser på verdensnivå. Et flerreligiøst samfunn betyr konflikter vi må lære oss å leve med. Men Norge som en hvit, kristen, lukket, ensartet og ensrettet idyll, ville være farligere.

Fødsel og klokkeklang

Kirkeklokker hører med ved en begravelse, når et menneske stedes til den siste hvile. I den saarlendske byen Eppeldorn har den katolske menigheten begynt å la klokkene klinge også hver gang et barn er født, leser vi i tidsskriftet "Christ in der Gegenwart".

Fra før er folk i byen vant til at klokkene brukes for å varsle brand og farlig høy vannstand, men hvorfor ikke la klokkene

klinge også ved mere lykkelige hendelser, som ved en fødsel? mener byens sogneprest. "Klokkeklangen skal være et tegn på at vi gleder oss med foreldrene over at et nytt barn er kommet til verden i vår by."

Men foreldrene må selv ønske at det ringes med klokkene, understreker sognepresten. Og det spørres ikke etter konfesjonell tilhørighet.

ORD FRA EN 90-ÅRSJUBILANT

Den 11. august feiret sr. Agnes-Marie o. p. - kjent for St. Olavs lesere og for et bredt lesende publikum for boken "Kunsten å eldes uten å bli gammel" - sin 90-årsdag. Under festmessen på Lundens kloster holdt jubilanten en tale til venneskaren som var møtt frem - en tale som vennene ønsket at mange flere skulle få del i. Her er den - med adresse til St. Olavs lesere.

KJÆRE VENNER

Jeg vil takke dere alle som er kommet for å ta del i min dype takknemlighet til GUD for mine 90 års levetid! Vi skal alle feire våre 90, våre 100 år, men om det blir på denne siden av sløret eller på den annen side, i himmelen? Det bestemmer GUD selv. Han er tidens herre! En tid som er en stadig pilgrimsvei mot vårt Evige Mål.

Men 'tiden' - den verdifulle tiden - er ingen ting i seg selv. Det er ikke 'tiden' som teller, men utnyttelsen av den, og dette gjelder i alle livets perioder. Det er i 'tiden' at vår personlige historie utfolder seg, gjennom begivenheter i det daglige, i det alminnelige; og gjennom alt, forankret i denne tillit til Gud som er vårt livs blomst, en blomst som uttrykker seg i kjærlighet, i en åpenlys glede over alt og alle. Gud gi at enhver av oss kan erfare - dag etter dag - sannheten i dette ord: "INGENTING å EIE, men å HA ALT!" Ja, oppleve denne Guds tilværelse i oss og rundt oss . . . på denne måten at man trenger gjennom livets hav, i troens båt. . .

En av våre salmer taler om alderdommen på denne måten: "Sytti år er vår levetid, åtti for den sterke, men de er fulle av møye og tomhet" (Salme 90). Jeg stopper alltid på dette punkt! Fulle av møye og tomhet, ja, uten Gud, uten en levende tro! Ja, det ville være en utrolig tomhet, en stor elendighet, hvis den levende Gud ikke omflammet oss i vårt indre. Uten tro er det bare tomhet, men en kristen betrakter alt med troens øyne og forstår livets mening. Troen på dette evige liv i oss, forvandler alt. Denne tro fjerner ikke selve lidelsene. Jesus selv døde og gikk gjennom døds kamp. Troen fritar oss ikke for noe som helst, men troen gir oss å kunne trenge gjennom det 'synlige', for å forstå ting og begivenheter, i deres dype dimensjon. . . TROEN. Den får oss til å oppdage Guds vilje med oss, i alt som hender. Den er en åpning mot

Guds realitet. Den gir oss å se med vårt hjerte. Den gir oss å kunne 'være bønn'.

Å være bønn, for alle våre medmennesker. 'Å være bønn' - hva betyr det? 'Å be', det er ikke å snakke med ord. Vi behøver ikke nødvendigvis fortelle Gud våre intensjoner som han kjenner bedre enn vi. GUD HØRER IKKE PÅ STEMMEN, men på hjertet. Han ber i oss!

Bønnen, riktig forstått, er en ild som fortærer oss gjennom alle alderdommens prøvelser. 'Å BE', det er å tilføye sitt blod med Jesu blod, i stillhet, i fordykning, i dyp forening med Ham. Dette 'å be', i det dypeste, uten ord og uten tale. . . Livet blir da en 'passivitet' som er det mest virksomme gjøremål, og som bringer en utsigelig fruktbarhet verden over. En levende 'passivitet' kan være virksommere enn store og berømte aktiviteter. . . alt er Guds hemmelighet! Frøet som dør i jorden, bereder en livets eksplosjon om våren! Troen forandrer alt. . . Livet blir ikke plutselig forvandlet, men oppleves annerledes. Foreningen med Gud, i det dypeste av vårt hjerte, blir en nådens kilde for hele menneskeheten. Ja, jeg sier tydelig: for hele menneskeheten i alle verdens hjørner. Så kan man, i Guds hånd, utstråle gleden i alle situasjoner. I Troen må man ville - i fred - hva Gud tillater, og korset nærmer oss til Ham.

Så er 90 år en stor nåde. Den høye alder er en vei til Jerusalem, til det evige LIV vi alle nærmer oss. Å nærme seg denne realitet, kan jo bare holde oss "unge" i hjertet, gjøre oss tørstende etter denne nærværende kilde som allerede - i troen - fyller oss.

Vi må løpe mot målet i dyp glede.

La oss - hver morgen - være i Guds hender, som et blankt ark hvor HAN skal skrive det HAN vil, med vårt JA som underskrift! La Guds vilje være ledetråden i vårt liv.

Dette er mitt ønske for oss alle. Jeg ønsker oss alle en dyp og varig GLEDE i HAM. . .

Orker vi mer om Bosnia?

"Intet kan rettferdiggjøre slike barbariske handlinger," sa pave Johannes Paul II da de bosnisk-serbiske styrkene i sommer angrep muslimene i FN's såkalte "sikre soner" i Bosnia. Det er "en sivilisasjons undergang" verden her er vitne til". Vatikanet har også fordømt krigshandlingene i private møter i Sarajevo med representanter for de serbiske bosnierne. Vatikanet har helt siden den etniske rensning startet i Bos-

nia, gått imot opprettelsen av såkalte etnisk rene soner ut fra det syn at man da gir opp overfor dem som krenker grunnleggende menneskerettigheter, og indirekte godkjenner krenkelsene. Rettferdig fred i området må være målet, og etnisk rene soner bidrar ikke til en slik fred.

De etnisk rensede landsbyene er "et skremmende syn", sier den engelske biskopen Crispin Hollis, etter selvsyn i forbindelse med hjelpearbeid. "Ikke bare er innbyg-

gerne fordrevet, men alle spor etter dem er ødelagt - til og med gravene - slik at ingen lenger skal huske dem."

I bispedømmet Banja Luka i det nordlige Bosnia er nesten alle katolske innbyggere jaget på flukt, meldte den lokale biskop, Franjo Komarica, nylig. "Et katolsk fellesskap som omfattet 120.000 mennesker, lider en tragisk død - mens det internasjonale samfunn tier," skriver biskopen i et brev til erkebiskopen av Zagreb.

CATHOLIC HERALD

12 Livgivende Tradisjon

Det er ofte blitt påpekt at vår tid har mangt til felles med den verden urkirken var omgitt av. Som Romerriket på de tidlige kirkefedrenes tid, er vår vestlige kultur i det tyvende århundre preget av rastløshet og religiøs synkretisme; som romerne da, befinner vi oss nå i en verden der etiske og moralske standarder er flytende; da som nå finner vi en kultur som er sliten og overspent, og som tørster etter fornyelse. Det er derfor ikke overraskende at man i Kirkens tidligste tekster finner materiell som ikke kun har historisk interesse, men som i høyeste grad henvender seg til dilemmaer vi står overfor i dag. Et godt eksempel er Hippolytus' bok *Den Apostoliska Traditionen* som i fjor utkom på *Katolska Bokförlaget*, oversatt til svensk og kommentert av *Anders Ekenberg*.

Betydningsfull teolog og disputant

Hippolytus ble født senest omkring 170 e.Kr., og var en betydningsfull teolog og disputant under Viktor Is pavedømme 189-199 – på en tid da bekjennende kristentro ikke var fri for faremomenter. Keiserdømmet betraktet Kirken som en uromaker, og slo nådeløst ned på enhver person som ved bekjennelse eller forkynnelse kunne tenkes å true det hedenske samfunnets stabilitet. St. Polycarp var blitt brent ihjel bare noen få tiår tidligere, og martyriet var fremdeles en risiko alle kristne måtte ta med i betraktning; brysomme troende ble ikke sjelden idømt straffarbeid i gruve- ne på Sardinia, og mange møtte døden der. Ifølge tradisjonen var Hippolytus en elev av den store kirkefar Irenaeus. Han kom tidlig til å tilhøre Kirkens tradisjonister, og hans oppfatninger om dens liv og lære er preget av et over-

veiene tilbakeskuende perspektiv, samt av dyp skepsis mot dem som ikke i tilfredsstillende grad er seg den apostoliske tradisjon bevisst. Allerede under Pave Zephyrinus (199-217) begynte Hippolytus å mistro Kirkens dogmatiske utvikling, men dråpen som virkelig fikk begeret til å flyte over, kom da Callixtus – en tidligere slave som for sin tros skyld hadde avtjent flere års tvangsarbeid – ble valgt til pave i 217. Hippolytus hadde nært en dyp antipati for erkediakonen Callixtus like siden denne begynte å overta den rolle Hippolytus selv hadde spilt i kirkehierarkiet, og da Callixtus inntok St. Peters stol, ble personlige følelser forsterket av mishag mot den nye pavens Treenighetslære og hans liberale holdning til syndsforlatelse for dømte kristne. Hippolytus ga sine følelser fritt utløp. Han fordømte Callixtus som kjetter, og forlot resolutt den Kirke som han ikke lenger regnet verdig til å kalles apostolisk.

Ekenberg avviser, forøvrig uten å begrunne sitt syn, den tradisjonelle oppfatning at Hippolytus lot seg selv vie som biskop og skismatisk "anti-pave", men hva hans status var etter

bruddet med pavedømmet, er ikke av avgjørende betydning. Viktigere er det å merke seg at Hippolytus – i likhet med den katolske Pave Pontianus, en av Callixtus' etterfølgere – ble sendt i eksil av den fanatisk anti-kristne Keiser Maximinus som regjerte 235-238, og at han etter sin død sent på 230-tallet umiddelbart blir regnet som en av Den katolske kirkes egne martyrer. Hans fordømmelse av Kirken blir aldri nevnt. Vi vil aldri få vite om Hippolytus lot seg forsonne med pavedømmet før han døde, eller om Kirken ganske enkelt aldri betraktet ham som virkelig frafallen. I ethvert fall er det tydelig at det syntes viktigere for Kirken å ihukomme Hippolytus for hans heroisme og kompromissløse forsvar av apostolisk kristendom enn for hans egenhet og teologiske bakstreberskhet. Den Kirke Hippolytus hadde forlatt i sinne og bitterhet, ga ham full anerkjennelse etter hans død, og betraktet ham, i likhet med hans lidelsesfelle, pave Pontianus, som en av sine egne bekjennere og blodvitner.

Konservativ grunnholdning

Den Apostoliska Traditionen gjen-speiler tydelig Hippolytus' konservative grunnholdning, samt hans overbevisning om at Kirkens apostoliske arv er en absolutt forutsetning for ortodoks kristentro. "Om alla är hörsamma mot den apostoliska traditionen, följer den och håller fast vid den, så kan ingen kättare eller någon annan människa förläda er till villfarelse". Utover overleveringen – *traditio* – av dåps- og ordinasjonsliturgier, av velsignelsesformulærer og detaljer om kirkestruktur tjener Hippolytus' bok først og fremst ett hovedformål; den fastlegger hva forholdet bør være mellom Kirke og samfunn, mellom livets sakrale og profane sfærer. For eksempel fastslår Hippolytus at enhver kateket må undersøke hva slags yrkesbakgrunn hans dåpskandida-

Erik Varden er ung konvertitt fra Spydeberg; han har nettopp avsluttet sine teologiske studier i Cambridge og trer i disse dager inn hos benediktinerne i Ampleforth i Yorkshire, England.

Kroatisk biskop: "ingen etnisk rensing" Kardinal Franjo Kuharic, erkebiskop av Zagreb, benekter at Kroatia bedrev etnisk rensing i forbindelse med gjenerobringen i sommer av det serbisk-okkuperte Krajina. I et brev til Moskva-patriarken Aleksij - skriver Kuharic at det dreiet seg om gjenerobring av et kroatisk område med 117.000 kroatiske flyktninger, og at "det må understrekes at det ikke var den kroatiske regje-

rings ønske at de serbiske innbyggerne i området skulle forlate sine hjem."

Kroatias katolske biskoper "følger nøye med i hva landets sivile og politiske myndigheter foretar seg", og "serberne flyktet på oppfordring av sine egne ledere og den serbisk-ortodokse kirke, og på tross av oppfordringer fra annet hold om å bli", skriver Kuharic. Hans brev er et kritikk fra patriarken av Kroatias gjenerobring av Krajina og

bønn til Kuharic om å gjøre hva han kan for å hindre "etnisk rensing av de hundretusenere av serbere som bor i kroatiske områder".

Det hører med til bildet at den katolske kirkes offisielle organ i Kroatia gjentatte ganger har understreket at landets katolske kirke ikke er noen statskirke eller ønsker å være det, og forbeholder seg retten til å kritisere landets regjering.

ter har, og at ingen som har en profesjonell forbindelse med avgudsdyrkelse eller hedenske institusjoner, må få adgang til kristendomsundervisning. Skuespillere, gladiatører og astrologer må finne seg andre inntektskilder før de kan bli opptatt i den kristne menighet, og yrkesmilitære kan kun bli døpt hvis de høytidelig lover aldri å ta liv.

Hippolytus forlanger ikke at de troende skal ta direkte avstand fra samfunnet omkring dem – "ty det behagar Gud att vi lever ett hängivet liv bland hedningarna" – men han insisterer på at de bryter fullsendig med de elementer i romersk dagligliv som kan tenkes å kompromittere deres kristentro. Han tillater ikke at man spiller på flere hester, men understreker igjen og igjen at man som kristen er kalt til et *hellig* liv som ikke bringer skam over Guds eller Kirkens navn. Etter å ha blitt døpt, er alle forpliktet til å "bemöda sig om att göra goda gärningar, att behaga Gud och leva väl, ivra för kyrkan, göra vad han lärt sig och förkovra sig i fromhet". Men den apostoliske tradisjon som Hippolytus forfekter, forlanger mer enn fromhet for ens egen helliggjørelses skyld – den forlanger heroisme.

I en tid og i et land der lite synes mindre dramatisk enn kirkegang og menighetsliv, er det nesten umulig å forestille seg den fare mange av de tidlige kristne utsatte seg for ved å bekjenne Kristi navn, og det føles ubehagelig, og nesten uvirkelig, å lese at "om en katekumen blir arresterad för Herrens namns skull, skall han inte tveka att avlägga vitnesbörd. Ty om han blir mishandlad eller dödad innan hans synder ännu blivit förlättna, skall han ändå bli rättfärdiggjord, eftersom han har blivit döpt i sitt blod." Man blir plutselig konfrontert med realiteten i Herrens formaning til disiplene om at de må ta opp sine egne kors for å følge Ham. Hvem vet hva som kan bli forlangt av oss? I vårt samfunn, hvor Kirkens røst ofte over-

døves av forkynnelse fra reklame, finanspolitikk og fornøyelsesbedrifter, taler Hippolytus fremdeles klart og tydelig; den apostoliske tradisjon består ikke først og fremst av liturgisk og kirkerettslig praksis, man av et oppofrende forsøk på å følge Ham som er Kirkens Herre. Vi følger i apostlenes fotspor hvis vi er rede til å bringe virkelige ofre for Kristi skyld, ved å forsøke å leve et liv som streber mot hellighet selv i vår oftest svært udramatiske hverdag. I følge Teresa av Avila er kristendommen en religion for krigere. Hippolytus oppfordrer oss til alltid å være rede til kamp, og til aldri å svike Ham som er vår øverstkommanderende.

Om "ryggrad" og liftig duft

Det er verdt å gjøre seg noen få tanker om Kirkens holdning til Hippolytus og hans verker. Tross alt hadde Hippolytus vendt pavedømmet ryggen idet han med betydelige arroganse fastslo at det var hans oppfatninger som representerte apostlenes kristendom mens pave Callixtus var på ville veier. Det har alltid vært en fristelse for kristne å betrakte troen som en slags oppskrift for moralperfeksjonisme, der Kirken blir forstått som en elitedivisjon hvis opp-

takskrav langt overskrider vanlige synderes potensiale. Hippolytus forlot Kirken da han følte at dens overbærenhet i forhold til kristne som hadde begått alvorlig synd etter å ha mottatt dåpen, ble strukket for langt. I hans oppfatning var urenhet og synd uforenelig med det kall som var gitt til Guds hellige folk, og i et forsøk på å bevare og dyrke et ubesudlet kristenliv brøt han med pavedømmet. I og for seg er Hippolytus' holdning forståelig, og kanskje kan den sogar virke tiltrekkende. Man bør imidlertid ha *in mente* de slutninger Augustin kom frem til da han, omlag hundre år senere, kjempet mot Donatistkirken – separatistbevegelsen som skapte et langvarig brudd i den nordafrikanske Kirke, bygget på en kirketeologi som har meget til felles med Hippolytus'. Augustin innrømmet selvfølgelig at Kirken har et kall til å leve i hellighet, men han viste samtidig til Herrens ord om at klinten og hveten vokser sammen frem til kornhøsten; det er den jordiske Kirkes lodd å bestå av syndige mennesker, og Kirkens sanne oppgave er å omvende syndere heller enn å utelukke dem.

Ved å regne Hippolytus som en av sine egne martyrer etter hans død, utviste Kirken og pavedømmet en generøsitet og et klarsyn som alltid vil stå som et eksempel for ettertiden. Mens Hippolytus forfektet en *statisk* tradisjonsforståelse – der en bestemt epokes og et bestemt miljøes tro og praksis forfektes som en slags idealkristendom – innså Kirken at sann tradisjon tvert imot er et dynamisk begrep, et begrep som bygger på fortiden som Kirkens kollektive hukommelse og erfaring, men som alltid er åpen for Den Hellige Ånds virke her og nå. Kirken innså det som Hippolytus nektet å anerkjenne, nemlig at vanlige kristne i utgangspunktet er hverken helter eller helgner, men at de vokser i tro og hellighet gjennom tilgivelse, like som

“Kirkefolkets ønsker” i Østerrike
Oppslutningen om den østerrikske underskriftskampanjen “Kirkefolkets ønsker” overskred initiativtakernes forhåpninger: 500.000 underskrifter, mot forventet 100.000. I en del kirker ble underskriftslistor forbudt. Kirkefolkets ønsker er: Fritt valg mellom ekteskap og sølibat for katolske prester; adgang for kvinner til alle kirkens embeder; positiv vurdering av seksualiteten; det kirkelige fellesskap som ‘communio’, ikke hierarki; evangeliets glade budskap istedenfor tvang. Bakgrunnen for kam-

panjen er bl.a. flere sterkt omstridte bispeutnevnelser og kardinal Groërs vedvarende taushet overfor anklager om seksuell misbruk av en prestestudent år tilbake. Kardinalen ble nylig innvilget avskjed av paven.

Biskopen Kurt Krenn, St. Pölten, har blankt avvist “hver av eneste av disse underskriftene som én for meget”. En halv million er intet flertall i et land med 6 millioner katolikker. Et flertall ta feil, som da Østerrike i 1938 stemte seg “hjem til Hitlers tredje rike”, hevdet Krenn. En påmin

nelse om av også landets biskoper tok feil i 1936, har dempet den ellers høylidte biskop noe.

Flere biskoper misliker fremgangsmåten, men innrømmer man må lytte til så mange troende. Bispekonferansens formann, Johannes Weber av Graz, viser til at meningene om “Kirkefolkets ønsker” er delte blant leg og lærd. Selv er han for sølibatsregelen og mener kirkens nei til kvinnelige prester er “svært bestemt”.

KNA/THE TABLET

apostelen Peter ble Kirkens klippe og grunnmur først etter at han hadde fornektet Herren. Kirkens liv og sanne rikdom er et underlig paradoks – “det er når jeg er svak at jeg er sterk”. Når Kirken var villig til å tilgi Hippolytus' egenhet etter hans død og anerkjente både hans martyrium og hans skrifter, viste den fullt ut at den aktet og æret kjernen av den apostoliske tradisjon og Kirkens kall til hellighet, men at den ikke var villig til å forbli fastlåst i fortiden. Den ortodokse abbedissen Moder Thekla foreslår i sin siste bok (*Ikons*, 1994) at vi bør skille mellom tradisjon og Tradisjon; “Tradisjon er Kirkens rygggrad, mens tradisjon er som en liflig duft”. Mens Hippolytus var fristet til å vende tilbake til den liflige duft han forbandt med fordums kristenliv, var Kirkens blikk rettet mot dens, apostlenes og vår egen rygggrad – Kristi etterfølgelse og en sterk bevissthet om Guds virke ikke bare i Kirkens første dager og år, men i nåtiden.

Den Apostoliska Traditionen og Hippolytus' eget livsløp taler et klart budskap. For det første viser de oss at apostolisk kristendom ikke først og fremst defineres av et bestemt regelverk eller en bestemt praksis, men av et liv som i sannhet søker å følge Kristus, med livet som innsats om så skulle være. For det annet ser vi at Kirkens apostoliske arv ikke peker bakover, men fremover. Apostlenes tro og forkynnelse er i aller høyeste grad vårt livsgrunnlag som kristne, men vi må aldri glemme hva som er “rygggrad” og hva som kun er “liflig duft”. Liturgi og kirkeliv, røkelse og gregoriansk sang spiller en viktig rolle i vårt fromhetsliv og i vår spiritualitet, men det er ikke i bunn og grunn disse tingene som gjør oss til katolikker. Vår religiøse identitet stammer heller fra vår vilje til alltid å la oss forme og føre av Gud, ved ord og sakramenter, samt ved den *kontinuerlige* åpenbaring vi kan spore i Kirkens historie –

for vi blir aldri overlatt kun til oss selv, noe som Hippolytus innså. “Våre ålskade, om vi har utelåst noe, så skall Gud oppenbara det for dem som er verdige delta. Ty han styr kyrkan så att den når fridens hamn”.

Grundig og velinformert

Anders Ekenbergs utgave av Hippolytus' bok er lærd og grundig. Innledning og tillegg er omfattende, men kunne med hell vært justert noe for å bli lettere tilgjengelige. Som Ekenberg selv fastslår, stammer *Den Apostoliska Traditionen* fra “en viktig och för de flesta nutida läsare säkert helt okänd fas av kristendomens historia”, og det ville derfor synes naturlig å egne en mer omfattende del av bokens forord til en innføring i Hippolytus' samtid samt i tidens viktigste teologiske og kirkepolitiske strømninger. Ekenberg argumenterer overbevisende for en tidlig tilblivelsesdato for boken, og med sin omfattende diskusjon av tekstkritiske spørsmål har han produsert en introduksjon til Hippolytus' verk som utvilsomt vil bli høyt verdsatt ved teologiske fakulteter og blant lesere med en viss kirkehistorisk bakgrunn. Andre kan komme til å stå i fare for å miste skogen av syne fordi de enkelte trær blir beskrevet i så stor detalj. Bokens hoveddel, selve oversettelsen av *Den Apostoliska Traditionen* med tilhørende noteapparat, er imidlertid både oversiktlig, tydelig og lett leselig.

Ekenbergs bok er alltid grundig og velinformert, og formidler trofast det som er og blir Hippolytus' budskap – den fremlegger apostlenes kristendom slik at “de som har fått den rätta undervisningen också skall kunna iakta den tradition som vidmakthållits fram til våra dagar och genom vår framställning bli befästa i den” – den tradisjon som gir vår tro liv og farge, og som alltid minner oss om Kirkens sanne, profetiske kall.

En modig dialogens mann fyller 90

Den 3. august fylte kardinal *Franz König*, Wiens ‘gammelerkebiskop,’ 90 år. Han var konsilteologen Karl Rahners rådgiver under Det 2. Vatikan-konsil, har hatt en rekke betydningsfulle verv innen kirken og er fremdeles særdeles aktiv og engasjert. I anledning 90-årsdagen ble han hyllet i verdslig og kirkelig presse som “en dialogens mann” og “en brobygger”, både innen kirke og samfunn. “Å løse opp stivnede strukturer, slipe ned bastionene i en kirke som var seg selv nok, og åpne kirken for tidens store åndsstrømninger og få den til å gi seg inn på dialogens vei – det var og er kardinal Königs viktigste anliggender,” noterte det tyske tidsskriftet *Christ in der Gegenwart* i anledning 90-årsdagen.

Her er noen klipp fra de mange intervjuer med den klarttalende jublant. Mange av de reformer Det 2. Vatikan-konsil begynte å arbeide med, “er nå ute av syne”, og det dagens kirke trenger, er “en avklaringsprosess, en renselssprosess – vi trenger å lære av våre feil,” sa König i et intervju i Vatikanradioen. På bakgrunn av den store underskriftskampanjen nylig i Østerrike der 500.000 av landets katolikker uttrykte ønske om dialog om prestesølibatet og kvinners ordinasjon samt om mer demokrati i kirken, sa kardinalen at han godt kunne tenke seg gifte menn som prester, og regnet med at “det blir en realitet”. Debatt trengs, for “sølibatet er intet dogme”. Men “for en polsk pave” er det “utenkelig at en mangehundredårig tradisjon kan forandres”, sa kardinalen.

I intervjuer med tysk og østerriksk presse sa König at han ikke tror debatten om kvinnelige prester er over, men at mange kvinner også kan tenke seg andre roller innen kirken enn presterol-

Nye regler for Vatikan-ansatte

Legfolk som er ansatt i Vatikanet, må nå underskrive på at de forplikter seg til å leve "i overensstemmelse med prinsippene i kirkenes lære". Brudd på denne 'Erklæring om moralsk forpliktelse', som f.eks. skilsmisse, kan føre til disiplinære tiltak. "Avskjed utelukkes ikke hvis det dreier seg om alvorlig ikke-overholdelse av de forpliktelser katolsk lære innebærer," heter det i de nye reglene.

Det heter videre at reglene er "ikke ment å være undertykke eller innskrenke den personlige frihet". De nye reglene innebærer også at sjefene hvert halvår leverer en evaluering av den enkeltes "oppførsel, profesjonalitet og utførelse".

CATHOLIC HERALD

Ingen katastrofe å bli gammel!

"Det er uverdig å omtale den kommende 'eldrebølge' som en ulykke, at de eldre nærmest betraktes som folkefiender," sier sosialpsykolog Svein Olav Daatland. Som mener at "vi har en angstfylt og nedlatende holdning til aldring som ikke bare er uetisk, men som også savner rot i realitetene (-) At flere av oss lever lenge, er ingen katastrofe, tvert imot. Det er blant de beste indikatorer for et høyt velferdsnivå i et samfunn".

AFTENPOSTEN

len. Når det gjelder bispeutnevnelser, må "både Vatikanet og det lokale bispedømme være med på avgjørelsen, ikke bare Vatikanet." Slik har det faktisk vært tidligere, "men på grunn av uroen i kirken er Roma blitt nervøs og mener det er best å ta avgjørelsen alene og satse på konservative utnevnelser". De unerte kirker kan kanskje være et eksempel: Biskopene velges, og valget stadfestes av paven. "Det står ikke skrevet noe sted at Roma alene bestemmer."

Kardinal König går inn for større kollegialitet blant biskopene, og minnet om Det 2. Vatikankonsils ord om at paven ikke er biskopenes 'sjef', men at "han er selv biskop". Han foreslo jevnlig møter mellom lederne for bispekonferansene som et middel til å få satt konsilets reformer ut i livet innen hele kirken. Vatikanets sentrale problem er at "det nå bruker sitt byråkrati på slikt som egentlig skulle være bispekollegiets oppgave."

I prevensjonsdebatten mener König at "den siste instans må være den enkeltes samvittighet. . . mennesket må selv bestemme hva det vil gjøre med sin tro og sitt liv". I forbindelse med encyklikaen *Humanae vitae* (1968) hadde han fremholdt for pave Paul VI at å skille mellom "kunstig, forbudt prevensjon" og "naturlig" prevensjon er problematisk, som om det moralske ligger i å "lure naturen". Johannes Paul II er "i det store og hele et stort menneske, men det ser ikke Vesten - den har skygger når det gjelder denne paven på grunn av hans holdning til prevensjon," mener König. "I internasjonal sammenheng har han kommet med mange kloke og modige uttalelser." Og paven fortjener ros for sin innsats "for å finne en tredje vei mellom marxisme og uansvarlig kapitalisme", og for den store "moralske rolle" han spilte i forbindelse med Jernteppets fall.

Berit Müller takker av - etter 18 års tjeneste i OKB

I slutten av august tok *Berit Müller* farvel med Kateketisk Senter i Oslo - etter 18 års innsats, og noen måneder før oppnådd aldersgrense. I sin takke- og avskjedstale ved bispedømmets avslutningslunsj, sa Berit Müller at hun hadde lært meget gjennom sitt arbeid om teologi, om pedagogiske metoder og deres anvendelse og om de kateketiske forholdene i Norden. "Men fremfor alt har jeg lært hvor viktig, og hvor vanskelig dette med katekese er. Nettopp det at katekese er så vanskelig, gjør det svært lett å kritisere. Hvis de unge fjerner seg fra kirken, eller hvis de f. eks. flytter sammen uten å gifte seg, ja, da, er det katekesen som har vært dårlig. Kritikken kommer ofte fra mennesker hvis eneste kontakt med katekesen kan være at de en gang i året ser biskopen konfirmere en gruppe unge, eller fra eldre mennesker eller utlendinger som husker sin egen temmelig håndfaste religionsundervisning." Hennes egen trosopplæring som barn og ungdom hadde vært "ganske bastant, og jeg er svært glad for den. Men jeg ser godt at den tiden vi lever i, krever noe ganske annet".

Da Berit Müller sluttet som lærer i grunnskolen og begynte ved Kateketisk Senter i 1977, var det ikke mange lønnede medarbeidere i kirken, nå er det flere, og "et lite, men godt miljø blant oss". Både arbeidet og miljøet hadde vært en glede, men det hadde også vært skuffelser innimellom. "Den største skuffelsen har vel vært at man ikke har sett anledning til å styrke det kateketiske arbeide i den grad vi mente det var nødvendig. Det var en gang en som sa at 'for å arbeide innen kirken kreves det at en har en sterk tro'. Jeg tror de fleste av oss som hatt er slikt arbeid, har erfart at det stemmer. Men jeg tror også at det kan være svært sunt å se litt av 'innsiden' i det katolske miljøet. Det å være 'yrkeskatolik' har absolutt sine fordeler," sa Berit Müller. Som avsluttet med å ønske fremgang for det kateketiske arbeidet i Norge.

Kateketisk Senter står nå overfor nærmest total utskiftning av personell. Tidligere i høst fant *Anne-Margrethe Hagen*, som har arbeidet ved senteret siden 1993, å måtte gå tilbake til sin tidligere stilling som lektor i norsk, kristendom og historie ved Nissen Videregående Skole: topp lektorgasje representere et lønnsnivå som OKBs administrasjon ikke vil legge seg på.

Inntil ny 3/4 stilling blir besatt, går senteret på sparebluss med én ansatt, *Marieke van den Berg*, som siden årsskiftet har hatt en deltidsstilling.

Pavens brev til kvinnene: Likeverd og like rettigheter!

“Kvinnene vil i økende grad spille en rolle i løsningsingen av fremtidens problemer,” skriver pave Johannes Paul II i sitt brev til “alle verdens kvinner” i anledning FNs kvinnekongress. Brevet - undertegnet den 29. juni, festen for apostlene Peter og Paulus, og offentliggjort den 10. juli (da forelå St.Olavs sommernummer) - tør være mer og mindre kjent for leserne, fra ulike kilder. Vi bringer likevel et relativt utførlig sammendrag av brevets 12 innholdsrike paragrafer, ikke minst fordi vi har utfordret et knippe katolske kvinner til å si sin mening om brevet.

(1) **“Jeg skriver dette brevet til dere alle, som et tegn på solidaritet og takknemlighet, før FNs fjerde kvinnekongress i Beijing nå i september,”** noterer paven innledningsvis. “Kirken håper å kunne bidra til å verne om kvinners verdighet, rolle og rettigheter, ikke bare gjennom den offisielle delegasjon, men ved å tale direkte til hver enkelt kvinnes sjel og hjerte,” og ved å bringe inn i debatten “et videre perspektiv når det gjelder kvinners problemer og livssituasjon generelt”.

(2) **Paven retter en takk** “til alle kvinner som er mødre” med den unike erfaring av glede og 'smerte' det innebærer; til alle “dere kvinner som er hustruer” og derved står i “den gjensidige livets og kjærlighetens tjeneste”; til “alle dere kvinner som er døtre og søstre” og bringer “hele rikdommen av deres følsomhet, intuisjon, generøsitet og troskap inn i familielivet, og til “alle dere kvinner som er yrkesaktive” og derved yter “uerstattelige bidrag til fremveksten av en kultur som forener fornuft og følsomhet og bidrar til menneskeverdige økonomiske og politiske strukturer”.

(3) **“Takk er ikke nok,”** understreker paven. Historiske omstendigheter har til alle tider “vært et hinder for kvinners fremskritt”; kvinners verdighet er ofte ikke blitt anerkjent, deres rettigheter ikke blitt forsvart; de er ofte blitt henvist til samfunnets periferi og til slavekår. Dette har “hindret mange i å forme sitt eget liv, hvilket igjen har ført til en åndelig utarming for menneskeheten”. Det er ikke lett å “utpeke noen skyldig når man ser hvordan de kulturelle forhold har endret seg gjennom historiens gang, og hvordan dette har påvirket tanke-mønstre og handlemåter. Og dersom det er slik at mange av kirkens menn kan lastes med objektiv skyld, særlig i historisk sammenheng, er jeg oppriktig lei meg for det. Måtte denne anger omformes til fornyet innsats fra hele kirken i troskap overfor Evangeliets visjon,” skriver paven. Evangeliet inneholder “et eviggyldig budskap til å befri kvinnene fra enhver form for undertrykkelse”. Jesus selv “gikk utover de gjengse normer i sin kultur og møtte kvinner med åpenhet, respekt, aksept og ydmykhet. (-) Når vi nå ved slutten av det andre årtusen vender oss mot Kristus, er det naturlig å spørre: Hvor mye av Hans budskap er virkelig blitt hørt og omsatt i handling?”

Kvinner har i like høy grad som menn bidratt til menneskehetens historie, og ofte under betydelig vanskeligere omstendigheter: “Jeg tenker her særlig på de kvinner som har viet sitt liv til kultur og kunst til tross for at de mange ganger ble gitt en

umulig start i livet, utelukket fra likeverdige utdannelsesmuligheter, undervurdert, ignorert og uten å få noen anerkjennelse for sin intellektuelle innsats (-) Menneskeheten står i en ubetalelig takknemlighetsgjeld til denne enorme feminine tradisjon,” fastslår paven.

(4) **“Hvor mange kvinner er det ikke** som fortsatt verdsettes mer for sitt fysiske utseende enn for sine ferdigheter, sine intellektuelle evner, sin dype følsomhet?” Mange steder hindres kvinner fra full integrering i det sosiale, politiske og økonomiske liv; mange steder “straffes moderskapets gave selv om det egentlig fortjener belønning fordi menneskehetens overlevelse skyldes nettopp denne gave”.

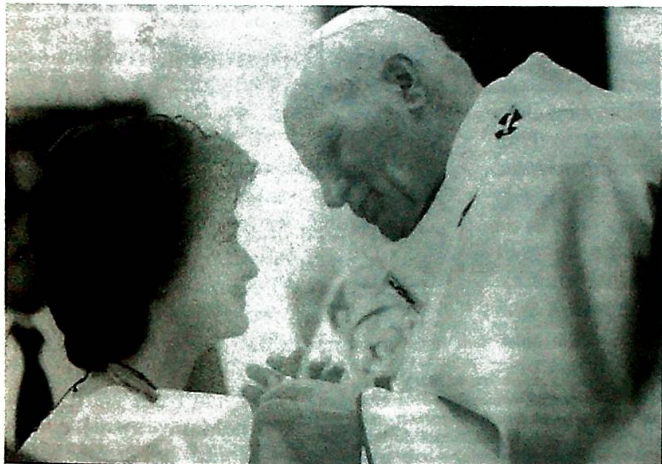
Mye gjenstår for å forhindre diskriminering av kvinner. Stikkord her er: “lik lønn for likt arbeid, trygghet i ansettelsesforhold for arbeidende mødre, rettferdige karrieremuligheter, likeverd mellom ektefeller i familierettslige spørsmål, og full anerkjennelse av hver enkelt borgers rettigheter og plikter i et demokratisk samfunn.” Dette er “et spørsmål om rettferdighet, men også om nødvendighet. Kvinnene vil i økende grad spille en rolle når det gjelder løsning av fremtidens problemer: fritid, livskvalitet, migrasjon, sosial innsats, eutanasi, rusgift, sykepleie, miljøvern etc.”

(5) **“Det er på høy tid** med en kraftig fordømmelse av all seksuell vold som rammer kvinner, og med lovgivning som beskytter ofrene på alle måter (-) Vi må heller ikke unngå å fordømme den utbredte hedonistiske og kommersielle kultur som oppmuntrer til systematisk seksuell utbytting, og som lurer selv meget unge piker til å selge sin kropp for penger,” understreker paven.

Kontrasten til all denne perversitet “er alle de kvinner som i heroisk kjærlighet til det unnfangede barn, fullfører svangerskap som er en frukt av den urett voldtekt er (-) illgjerninger som ikke bare inntreffer i krigssituasjoner, men også i land der velferd og fred blomstrer, men som også lider under en hedonistisk kultur som nører opp under aggressive tendenser hos mennene. Også under slike forhold er abort en alvorlig synd, men før man retter noen anklage mot kvinnene, må man huske på at dette er en forbrytelse som menn og det sosiale miljø må lastes for.”

(6) **Paven takker alle** som har gjort en innsats for å sikre “respekt for kvinners verdighet og rolle”. Og han retter en særlig takk til “de kvinner av god vilje som har viet sitt liv til forsvaret av kvinners verdighet gjennom å kjempe for grunnleggende sosiale og politiske rettigheter, og det til og med til tider da slikt ble ansett som ytterst upassende, et tegn på manglende kvinnelighet, et utslag av ekshibisjonisme og iblant til og med som syndig!” Store fremskritt er gjort når det gjelder kvinners frigjøring - til tross for feiltrinn underveis - og denne “reisen mot frigjøring må fortsette!” understreker paven. Fordømmelse av undertrykkelse er ikke nok, “en effektiv og intelligent kampanje for kvinners fremme” må til, en kampanje som går på alle sider ved kvinners liv og som “begynner med universell anerkjennelse av kvinners verdighet”. Her kommer Guds lov, “innskrevet i hvert menneskes hjerte”, oss til hjelp: “Guds ord gjør oss i stand til å se klart den grunnleggende antropologiske basis for kvinners verdighet, se den som en del av Guds plan for menneskeheten”.

(7-8) Første Mosebok gir en "kort, poetisk og symbolsk skapelsesberetning som likevel er grunnleggende sann.: 'Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det, til mann og kvinne skapte han det.'" Mennesket er skapt i Guds bilde, det er det spesifikke ved mennesket sammenlignet med resten av skaperverket. "Når kvinnen skapes som en hjelper for mannen (1 Mos 2.20), kjennetegnes dette allerede fra begynnelsen av at hjelpen ikke skal være ensidig, men gjensidig. Kvinnen og mannen komplementerer hverandre. Kvinnelighet uttrykker 'det menneskelige' like meget som mannligheten gjør det, men på en annen og komplementær måte (-) ikke bare sett fra fysisk eller psykologisk synsvinkel, men også ontologisk. Det er bare gjennom dualiteten av det 'mannlige' og det 'kvinnelige' at det 'menneskelige' kommer fullt og helt til uttrykk." Mannen og kvinnen skal sammen forvalte skaperverket og gi livet videre til nye generasjoner.

Historiske omstendigheter har til alle tider "hindret kvinners fremskritt"; de er ofte blitt henvist til samfunnets periferi og slavekår, noterer paven. Og fortsetter: "Og dersom det er slik at mange av kirkens menn kan lastes for objektiv skyld, særlig i historisk sammenheng, er jeg oppriktig lei meg."

(9) **Fremskritt måles vanligvis** ut fra vitenskapelige og teknologiske kriterier, men det er hverken de eneste eller de viktigste kriterier: "De sosiale og etiske kriterier er viktigere, for de handler om menneskelige relasjoner og åndelige vurderinger (-) På dette området har menneskeheten mye å takke det kvinnelige særpreg for (the genius of women)."

Paven retter en særlig takk "til de kvinner som på forskjellig måte arbeider innen utdanning". Kvinner står alltid "villig parat til å yte når det gjelder utdanning", og gjennom slikt arbeid virkeliggjør de "et slags følelsesmessig, kulturelt og åndelig moderskap som er uvurderlig for enkeltmennesket og for samfunnets fremtid". Paven nevner med spesiell takknemlighet de mange katolske kvinner og kvinnelige kongregasjoner rundt om i verden som har utdanning av barn og unge "som sitt spesielle apostolat, samt alle kvinner innen helsesektoren, og da særlig de som arbeider i de fattigste landene: De viser ofte en tjenestevillighet som grenser til martyriet".

(10) "Det er mitt håp, kjære søstre, at dere nøye tenker over hva det innebærer å tale om 'det kvinnelige særpreg', ikke bare for å se og forstå en spesifikk del av Guds plan, (-) men også for at dette særpreg skal komme til uttrykk både i samfunnet som helhet og i kirken." Kirken ser Maria som "det høyeste uttrykk for 'det kvinnelige særpreg', og finner i henne en kilde til stadig inspirasjon. Selv kalte hun seg Herrens tjenerinne (-) og ved å stille seg i Guds tjeneste, stilte hun seg til tjeneste for andre: en kjærlighetens tjeneste (-) Enhver når sitt endelige mål ved å være trofast mot sitt kall".

(11) **Ut fra denne sammenhengen** kan man bedre "forstå at en viss rollefordeling mellom kjønnene ikke nødvendigvis er diskriminerende, forutsatt at fordelingen ikke er tilfeldig og påtvunget, men tvert om uttrykker det som er spesifikt ved det å være mann eller kvinne".

"Hvis Jesus - av fri vilje og fritt valg, slik Evangeliet og Kirkens tradisjon viser - bare betrodde menn den oppgave å være et 'ikon' for ham som kirkens 'hyrde' og 'brudgom' gjennom utøvelsen av det ministerielle prestedømme, så forringer det på ingen måte kvinners rolle, eller den rolle de ikke-vigslede generelt har i kirken, ettersom alle har del i det allmenne prestedømme gjennom dåpen," skriver paven. Og understreker at "det ministerielle prestedømmet er, etter Kristi vilje, ikke uttrykk for dominans, men for tjeneste".

Han noterer videre at "Kirken gjennom sin 2000-årige historie, virkelig har fått del i 'det kvinnelige særpreg'; fra kirkens innerste har det sprunget ut en rekke kvinner av høyeste kaliber som har satt imponerende og velgjørende merker i historien. Jeg tenker på rekken av kvinnelige martyrer, helgener og berømte mystikere (-) og vi må heller ikke glemme de mange kvinner som, inspirert av sin tro, har tatt initiativer som har fått betydelige sosiale konsekvenser, særskilt når det gjelder å tjene de fattigste av de fattige."

(12) "Dere forstår sikkert, kjære søstre, at kirken virkelig har håp om at Beijing-konferansen skal løfte frem hele sannheten om kvinnene. Det må legges tilstrekkelig vekt på 'det kvinnelige særpreg', ikke bare ved å tale om store og berømte kvinner i fortid og nåtid, men også om ganske alminnelige kvinner som lar sin kvinnelighet komme til uttrykk ved å tjene andre i det daglige. Ved å gi seg selv til andre, oppfyller de sitt dypes-te kall. Kanskje verdsetter kvinner, i større grad enn menn, den menneskelige person fordi de ser menneskene mer med hjertet, ser dem uavhengig av ulike ideologier og politiske systemer. De ser både storheten og begrensningene hos sine medmennesker, prøver å nå frem til dem for å hjelpe. Slik blir Skaperens grunnleggende plan synlig i historien, og i de mange ulike kall avdekkes stadig den skjønnhet - ikke bare av fysisk, men fremfor alt av åndelig art - som Gud fra begynnelsen av har skjenket alle og på særlig måte skjenket kvinnene."

Paven avslutter med å be for Beijing-konferansen. Og han innbyr "alle kirkelige fellesskap til å gjøre dette året til en takksigelse til denne verdens Skaper og Forløser for at han har gitt oss den store skatt som kvinneligheten innebærer. I alle de måter kvinneligheten uttrykker seg på, er den en vesentlig del av menneskehetens og av kirkens egen arv."

Dialog om menns 'bidrag og plass' etterlyses!

"Det pave Johannes Paul II gjør for kvinner, må gjøres også for menn," skriver pater Gerald Brown, formann for USAs mannlige ordensledere, i anledning pavens brev til kvinnene. Som paven antyder når det gjelder kvinnespørsmål og kvinners rettigheter, bør menns ditto "helst diskuteres av menn og kvinner sammen". Det er å håpe "at det å være mann er noe mer enn det som blir igjen når alle dimensjoner ved det å være kvinne er blitt formulert," sier Brown.

En slik dialog vil kunne bidra til å "minne den forvrengning som uvegerlig følger når det stadig henvises til kvinners 'gaver' uten at det sies noe om hva menn har å bidra med". Dette sies ikke "fordi vi føler oss tilsidesatt", understreker Brown, "men fordi intensiteten i den offentlige debatt om kvinner og deres rolle i kirke og samfunn, altfor lett leder bort fra det å se på hva det er som karakteriserer et virkelig 'menneskelig' menneske, det være seg mannlige eller kvinnelige".

NFP - et sikkert alternativ

Et av de ledende medisinske tidsskrifter, det engelske *The Lancet*, ga nylig naturlig prevensjon, (NFP) følgende skussmål: "effektiv, økologisk, feministisk og økonomisk". Forskningsresultater viser at hos godt motiverte par er sikkerhetsgraden ved NFP på linje med kunstig prevensjon, skriver legene Robert Ryder og Hubert Campbell i artikkelen "Family Planning in the 1990s". "De som er sterk motivert for å unngå svangerskap, vil ha en svært lav svangerskapsrate

18 Fire kvinner om pavebrevet: "VI HAR MOTTATT E

Emily Holm

- mangeårig menighetssekretær i St. Paul menighet i Bergen, nå pensjonist.

Det er litt leit for en gammeldags konvertitt å måtte innrømme at hun ikke lenger ser frem til "siste budskap fra Roma" med samme forventning som før. Ettersom årene går, blir det alltid vanskeligere å få øye på noe som vil ha betydning for mitt liv og min tro. Tross allverdens velvilje er det likesom ikke mulig å kjenne seg igjen i den verden det aktuelle brevskap beskriver.

Det er da også med vanlig skepsis jeg setter meg ned med pave Johannes Pauls "ET BREV TIL KVINNER", og så blir jeg i første omgang glad og bare det. Her blir vi tatt på alvor. De vanlige fraser (det er noen av dem og kan vel vanskelig unngås) er for det meste gitt innhold og mening. For de enslige, og ganske mange millioner må det da være av oss, er det en stor glede plutselig å være oppdaget og inkludert i den vanlige liste over katolsk kvinnekjønnet (*mødre, hustruer og ordenssøstre*). At vi får tittel av "kvinner som arbeider", kan nok virke støtende på de før omtalte, men det får så være. Vi er innenfor, og det gleder oss.

Kanskje det her kunne være betimelig med et lite råd: hvorfor ikke legge bort denne ekskluderende kategorisering, og simpelthen la katolske kvinner være kvinner og bare det.

Det er mer som gleder: Paven ber om dialog, og han gjør det på en troverdig måte. Jeg tror ham når han takker oss, og legger til at å takke er ikke nok, uten samtidig å be om tilgivelse for undertrykkelse og utbytting av kvinnen *også i Kirken*. Og når han så med rene ord gir sin fulle tilslutning til kvinnefrigjørings-bevegelsen, tror jeg knapt det jeg leser. Kan det være at et "åndens pinsevær" har gått over Roma, og gitt vår kjære pave Johannes Paul en fornyet

fantasi og innsikt i kvinners verden?

Gjennom de 8-9 første kapitlene lever jeg i det håpet og lar meg ikke bringe ut av fatning av begreper som "mødre som Guds smil på det nysfødte barn" eller "kvinnenes spesielle verdighet og talenter" som et slags utfyllende motstykke til mannens "fornuft og styrke". Det er tilsynelatende intet område hverken i kirke eller samfunn - rent bortsett fra alteret - hvor han ikke ønsker å se oss, selv om han fortsatt har tydelige preferanser i rollefordelingen.

I gleden over alt som er positivt i brevet, velger jeg å overse nesten alt som kan frata meg denne gleden over et dokument som i det minste er et skritt fremover.

Jeg skulle så inderlig ønske at de tre siste kapitlene ikke hadde vært der. Det er likesom Paven plutselig blir redd for å bli misforstått i all den velsignede frimodighet som finnes i de ni første kapitler, og setter alt inn på å bremse opp i de tre siste. Men jeg har hørt det alt sammen før og er egentlig så inderlig lei av å få det repetert. Med sorg må jeg innse at premisene for den dialog jeg er innbudt til, er lagt på forhånd. Da er det vanskelig å ta imot innbydelsen.

Pave Johannes Pauls kjærlighet til Maria er kjent og er både vakker og inspirerende. Noen av oss deler denne kjærligheten med ham, men hans Maria er ikke min, og som en slags "trøst for den for alltid stengte dør til alteret" duger hun simpelthen ikke..

Så er jeg tilbake der jeg begynte. Litt lei meg fordi de siste kapitler ødelegger noe av det håpefulle inntrykk av de første. På den annen side, kan jeg gripe fatt i alt som vitterlig *er positiv nytenking*, og innse med kjærlighet at den Hellig Far og jeg ennå ikke snakker det samme språk, og derfor kan komme i skade for å misforstå hverandre. Men det er massevis av muligheter for en positiv dialog i brevet hvis vi kan gripe tak i det og glemme alt det andre.

Ingrid Rosendorf Joys

- student og styremedlem i Unge Norske Katolikkers Forbund

Å skrive ett brev til alle verdens kvinner er ingen enkel sak. Paven har i forbindelse med kvinnekongressen i Beijing gjort et forsøk på nettopp dette. På noen områder har han lyktes, på andre ikke.

I brevet trekker han frem viktigheten av at likt arbeid belønnes med lik lønn og like arbeidsforhold, det er bra. Enda mer positivt er det at han peker på den volden og utbyttingen kvinner har vært utsatt for gjennom tidene. Han går så langt at han unnskylder de ugjerningene Kirken har vært ansvarlig for. Dette er vel og bra. Det er lettere å snakke i fortid. Likestilling er ingen selvfølge, selv ikke i 1995, verken i samfunnet eller i Kirken. Videre legger paven vekt på kvinners innsats i løpet av historien. Når han skal snakke om nåtiden, ender han opp med å kort nevne kvinners innsats innenfor feltene økonomi, politikk og teknologi, men priser kvinners innsats i familien, i hjemmet.

Det er vel kanskje spesielt på dette området jeg reagerer. Paven stereotyperer kvinner som mødre og koner (Wives). I brevet sitt begynner han med å takke hver og en av oss kvinner. Han takker oss fordi vi er mødre. Han takker oss fordi vi er koner, fordi vi er døtre, søstre, arbeidene, nonner, og til sist fordi vi er kvinner. Jeg har vanskelig for å se for meg et liknende brev skrevet til alle verdens menn. "Takk mann fordi du er far, fordi du er ektemann, fordi du er sønn, bror osv." Hvorfor skal han skrive et brev til oss kvinner hvor alle egenskapene, alle rollene våre han takker? Hvor ble det av "skapt i Guds bilde, og derfor er jeg verdifull" ?

Som tidligere nevnt, trekker han og inn kvinners innsats, spesielt i samhandling mellom mennesker, i hjemmet

(opp mot null i en omfattende undersøkelse blant fattige og analfabeter i Calcuttas slum),” konkluderer Ryder, som selv er katolikk.

NFP identifiserer kvinnens fruktbare periode ved at hun selv observerer fysiske forandringer i temperatur, utflod og i livmorhalsen. Metoden kan også hjelpe kvinner til å bli gravide. Den vanlige kritikken at metoden er for innviklet for folk med lite utdanning, holder ikke. En større undersøkelse i regi av Verdens Helseorganisasjon viste at “uansett kulturelt, utdannelsesnivå eller økonomisk nivå, er 95% av kvinner i fruktbar alder i stand til å finne sin fruktbare periode ved hjelp av NFP”. Metoden er familievennlig fordi den krever “samarbeid mellom mann og kvinne (-) og den gjensidige disiplin som kreves, kan skape harmoni og utdype forholdet mellom dem”, skriver de to legene. Som noterer at det medisinske ‘establishment’ hittil stor sett har ignort eller avfeiet NFP.

Tid og overskudd!

“Det er gjerne gifte menn opp i årene som er veldig interessert i å vite hva som ‘feiler’ oss,” sier Agnes Husbyn, generalsekretær i Ensliges Landsforbund. “Kristne eldre menn er ofte veldig opptatt av kvinnen som mor. De bør heller være glade for at de har enslige i familien. Vi har ofte bedre tid og overskudd til å gi omsorg til andre.”

DAGBLADET

ERES BREV AV 29. JUNI. . .”

19

og i familien. Han sier sogar at samfunnet skylder “the genius of women” for vår innsats i familien. Han ønsker at Kirkens prester skal tenke på “the genius of women” i forbindelse med kvinner i deres liv, deres mødre, søstre....

I den grad kvinners innsats utenfor hjemmet blir verdsatt, er det som medhjelpere, ikke som ledere, og det er i utdannings- og omsorgsyrker. Kvinner er så viktig her, sier Johannes Paul den andre, fordi kvinner ser mennesker gjennom hjertet ...i motsetning til menn?

Kirken den er et gammelt hus, og paven han er en gammel mann, men han tar sannelig opp spørsmålet om kvinnelige prester. Her beroliger han oss med at grunnen til at Kirken ikke ønsker kvinnelige prester er at Jesus valgte mannen til akkurat denne tjenesten. Likevel er alle mennesker likeverdige, og alle er medlemmer av det almindelige prestedømme...

Det er klart at paven er for likestilling, men hva er likestilling? Paven pløyer ny mark når han faktisk tar oppgjør med Kirkens historie i forbindelse med behandlingen av kvinner. Kirkens svakhet, og styrke, er at den er en seig materie å forandre. I spørsmål knyttet til kvinnens stilling skulle jeg ønske Kirken utviklet seg litt raskere. Likevel sporer jeg fremgang, og ser ikke alt for mørkt på fortsettelsen.

Sr. Else-Britt Nilsen o.p.
- priorinne og forsker

En kirkelig leder kan godt være galant. Og det er nettopp galant Johannes Paul II er i sitt brev til verdens kvinner. Vi får et glimt av poeten og dramatikerens Karol Wojtyła, og da spesielt når han takker kvinnene i deres forskjellige rol-

ler. Ja, endog for at de ganske enkelt er kvinner. Trolig er det også dikteren som takker Den hellige treenighet for “kvinnens mysterium”. Til daglig fremstår neppe kvinner som spesielt mysteriøse, ikke mer enn menn gjør det. Men at ethvert menneske er et mysterium, kan vel de fleste enes om.

Det er imidlertid ikke tilstrekkelig bare å si takk. Og det er velgjørende at paven virkelig lar seg engasjere i kvinners sak, diskriminering og usynliggjøring, i fortid og nåtid. Han er ikke nyskapende her, men han oppmuntrer og støtter. Han er leder for en verdenskirke, og han henvender seg til kvinner i hele verden. Da er det betimelig, og ikke banalt, at søkelyset nok engang rettes mot land og kulturer hvor kvinner fortsatt utelukkes fra sosialt, politisk og økonomisk liv.

Seksuelle overgrep mot kvinner er ingen verdensdel spart for. Paven roser de kvinner som bærer frem barn etter en voldtekt, og anser abort som en alvorlig synd. Imidlertid trekker han ikke kvinnen til regnskap her; skylden ligger hos mennene og i omgivelsenes medvirkning. Prevensjon omtales ikke i brevet.

Nok engang viser Johannes Paul II til Jesus som behandlet kvinner med åpenhet, respekt og kjærlighet. Men leter man etter “nytenkning” knyttet til kvinnens stilling i kirken, leter man forgjeves. Selv hadde jeg håpet å se konkrete spor av arbeidet til den siste bispesynoden. Der fikk kvinnene spesiell oppmerksomhet, og det rådet bred enighet om at kvinner måtte få delta i kirkens rådgivende og besluttede organer.

Paven har med sitt brev villet snakke direkte med oss kvinner, reflektere sammen med oss over hva det innebærer å være kvinne i vår tid. En psykiater uttalte for en del år siden å propos prester, at for å forstå deres situasjon, måtte man vel egentlig være prest selv. Det gjelder nok også her: Vi vet selv best hva det innebærer å være kvinner. Og

brevskriveren er nok innforstått med dette, for Vatikanets delegasjon i Beijing består hovedsakelig av kvinner!

Rønnaug Aaberg Andresen
- jurist og formann i Norges
Katolske Kvinneforbund

Da jeg leste pavens takksigelser til kvinnene for hva de er: Mødre, hustruer, døtre, søstre, yrkeskvinner, nonner, var min første reaksjon at dette er jo ikke noe å takke kvinnene for. Det må være Skaperen som skal ha æren, Han som skapte oss med de egenskapene som paven priser så høyt. Mitt ønske ville gå mer i retning av å få ros for det jeg gjør med de talenter Herren har gitt meg, ikke for at jeg innehar disse talentene.

Men det er et gledelig faktum at paven her trekker fram og gir anerkjennelse til en lang rekke sider ved kvinners liv og egenskaper og for hva kvinner faktisk gjør og har oppnådd i samfunnet. Ikke minst er aksepten for kvinners roller og resultater i arbeidslivet og i det sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske liv nye og gledelige toner, slik jeg oppfatter det.

Jeg tror også at paven mener det helt oppriktig når han sier seg lei for Kirkens nedverdiggelse av kvinnen gjennom århundrene. Og han tar fatt i og tar avstand fra voldtekt og seksuell undertrykkelse av kvinner. Men det er først og fremst en verdslig og hedonistisk kultur som får skylden for slike perversiteter - bare i ett eksempel nevnes mannen som medansvarlig: nemlig når et svangerskap som skyldes voldtekt er blitt avsluttet ved provosert abort. Her vil jeg etterlyse et klarere standpunkt til det utillatelige i alle voldshandlinger som menn begår mot kvinner.

Min følelse av en smule uro over pavens lovprisninger av kvinners alle

Om lojal dissens og åndelig selvtilfredshet

Den irske biskopen Brendan Comiskey har fått påtale fra sin primas og fra Roma etter at han i et avisintervju sa at sølibatstvangen for katolske prester i det minste bør kunne diskuteres. I en kommentar til saken skriver *Catholic Herald*: "Opp gjennom hele kirkehistorien har lojal dissens ført kirken frem-

over, teologien har utviklet seg, sosial skikk og bruk er blitt assimilert eller avvist, bibel-tolkninger er blitt forkastet eller godtatt. Som det sømmer seg en kirke som kaller seg verdensomspennende, har den katolske kirke alltid innsett at mangfold beriker, og variasjon er godt for øyet. I vår kirkemusikk har alltid koret, ikke solistene, vært selve stjernen."

Lojal dissens har "utfordret hierarkiet til å utforske og debattere slikt som de ellers ville tatt for gitt. 'Dissenterne' har reist spørsmål - uten å stille spørsmål ved kirkes autoritet - og har derved forhindre den spesielle form for forvitring som heter åndelig selvtilfredshet," noterer lederskribenten.

20

gode egenskaper og talenter krør jeg bunner i at bildet nesten blir overmenneskelig - noe som ikke minst understrekes av de mange henvisninger til pavebrevet «Mulieris Dignitatem» og til Marias eksempel, dvs. de sider ved Maria som fremheves her. At vi kvinner også kan være «skrøpelige kar»: masende mødre, sure kjærringer, dårlige forretningskvinner, selvopptatte og sta - kort sagt svært menneskelige mennesker, nevnes ikke med ett ord. Det kan være svært lite behagelig å sitte på en pidestall. Å «ta høyde for» (for å bruke en moderne klisje) at dette er sider ved kvinner såvel som ved menn som så og si hører til den menneskelige natur, er samtidig å akseptere at kvinner også er mennesker som trenger Guds nåde og tilgivelse - ikke «ikoner».

Selv om paven understreker så sterkt kvinnen Marias eksempel som «tjenerinne» og samtidig slår fast at presteembetet er et uttrykk for tjeneste, var det ikke å vente at paven skulle trekke den konklusjon at kvinners tjenende egenskaper i særlig grad skulle gjøre dem egnet til preste-tjenesten. Men i og med enkelte eksempler på lovprisning av kvinnens lederegenskaper, skulle en kanskje ventet anbefalinger om å bruke kvinner i langt høyere grad i lederposisjoner i Kirken som ikke forutsetter presteordinasjon?

Bygde sitt eget kapell!

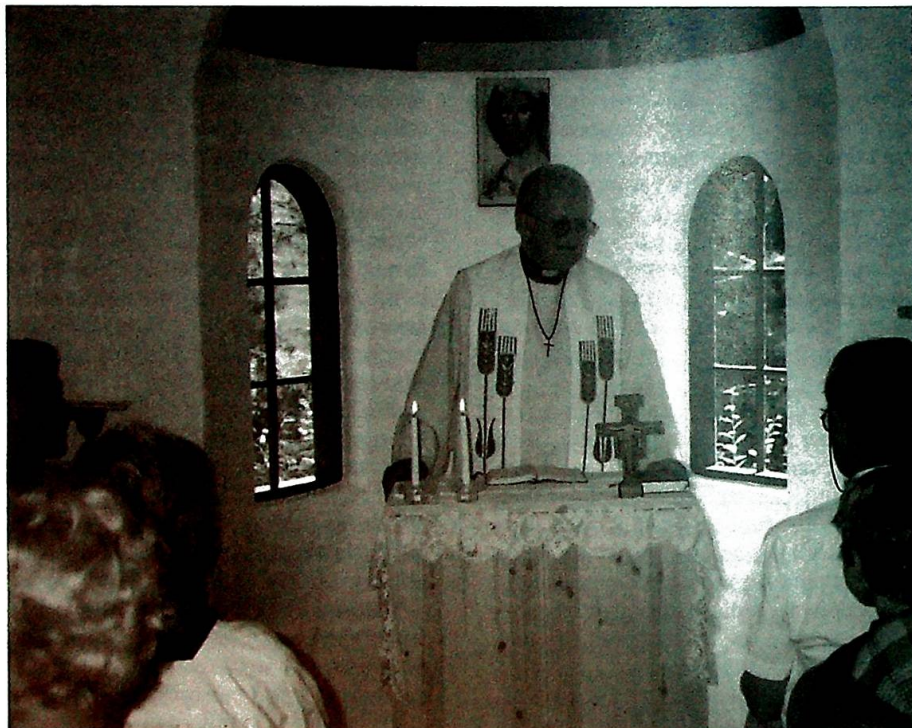

Foto: Reidar Huseby.

- Her burde det stå et kapell, sa vennen Florian Winter da han besøkte familien Maatje på Edholmen på Hvaler. I dag, sju år etter, står kapellet der, innviet 19. august av sognepresten i Fredrikstad, Theodor Famula. Vi har lånt fra Fredrikstad Blads fyldige reportasje - samt snakket med byggherren

- Jeg har alltid ønsket meg et rolig sted i huset hvor det går an å trekke seg tilbake i ensomhet. Det er ikke så enkelt å finne. At det tok sju år å bygge kapellet, er mer tilfeldig enn symbolsk, sier Henri Maatje, som er sivilingeniør av yrke og småbruker på si, "da lærer man seg så mangt."

Kapellet er enkelt, her er hvitmalte vegger, trehvitt tak, flislagt gulv. Her er en Maria-statue, et Kristus-ikon, og en korsvei, tegnet av engelske benediktinerinner. - Egentlig var det ikke meningen at det skulle bli så fint, men når bygget nå står der, er det veldig hyggelig at det er blitt så fint - et godt sted for familien å samles

til aftenbønn, sier kapellbygger Maatje. Han har fått god hjelp i det praktiske av sin kone Vigdis, som forteller at alterduken er de gamle blondene fra de "førkonsiliære kommunionsbenkene" i den gamle kirken i Fredrikstad. Hennes mor kjøpte dem på auksjon i sin tid. Mange vil nok mene at det å bygge et kapell, er en meningsløs ting. - Men for meg betyr det noe å ha gjort det, sier Maatje. - Kapellet er et Guds hus og et symbol. Enkelte ting må man bare gjøre, slik vvar det med dette kapellet for meg.

Selvsagt måtte det søkes om lov til å bygge kapell, og alle instanser var positive. - Energiverket skrev at siden det var "et uviktig bygg", på linje med garasje og denslags, kunne det dispenseres fra regelen om ikke å bygge nærmere enn seks meter under ledningsstrekk. Saksbehandleren mente ikke bygget var uviktig, og presiserte det på en artig måte, forteller Maatje.

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

Evige løfter

Bernt I. Eidsvig - tidligere sogneprest i Bergen, avla sine evige løfter som augustinerkorherre i Klosterneuburg i Østerrike den 28. august.

Ragnhild Marie Bjelland o.p. - avla sine evige løfter i St. Dominikus kirke den 8. september. Hun hører til dominikanerinnenenes kommunitet på Sta. Katarinahjemmet i Oslo.

St. Olav gratulerer!

85 år!

21

Denne lille kvinnen med det skrukkede ansiktet og de glade øyensprekkene trenger neppe nærmere presentasjon. Nylig fylte hun 85, og det er et godt påskudd for å minne om nok et par tall: I 1964 begynte Mor Teresa sitt arbeid blant de fattigste i Calcutta, dag har hennes orden 537 hus i 137 land. Hus for spedalske, for døende, for tuberkulosepasienter, mentalt syke, for foreldreløse barn - for mennesker som de mette og selvtilfredse lett glemmer. Hvor hun henter styrken fra?

Å, du min herlige Herre som har gitt meg så mye glede i mitt liv, jeg får lyst til å smile når jeg ser dine utallige velisgninger. Mine øyne smiler, når jeg ser sultende barn få mat. Min gamle munn smiler, når jeg ser folk bli klar over at du søker dem. Ofte, Herre, åpner jeg munnen og fyller den med latter når jeg - sammen med Søstrene - ser hva du virkelig er. Og hver dag ler vi med den gleden du gir oss under lovsangen til deg. Takk, Herre, for denne fantastiske, glade latteren. Amen.

(Fra Bønneboken)

“Oppfordring til bispedømmene i Norden”

I slutten av august var 43 sentrale katolske legfolk fra de nordiske land, de fleste Pastoralrådsmedlemmer, samlet til 'Norkat-møte' på Island, møter som finner sted hvert annet år. I en resolusjon som årets Norkat-møte ber Den Nordiske Bispekonferanse videre-sende til "de romerske myndigheter", heter det at "*de rådende metoder ved tilsetningen av våre kirkelige ledere setter det kristne legfolk utenfor hele beslutningsprosessen på en måte som står i motsetning til nåtidsmenneskers rettsbevissthet og til det ansvarlige Gudsfolks verdighet. Vi anmoder derfor om en meget snarlig endring i prosedyrene for de kirkelige utnevnelser, i overbevisning om at ingen annen reform er mer påtrengende nødvendig for verdenskirken i dag.*"

I en kort "Oppfordring til bispedømmene i Norden" takker Norkat-møtet Den Nordiske Bispekonferanse for "med stort mot i kirkelig sammenheng (-) å ha understreket legfolkets rolle", i tråd med Det 2. Vatikankonsil. Fortsett med det, oppmuntrer Norkat. Og anbefaler bispekonferansen å:

- lytte til et bredt utvalg av legfolket forut for viktige kirkelige avgjørelser, som f.eks. valg av biskoper, fordeling av presteembeder i bispedømmet og utgivelser av hydebrev;

- utnytte legfolks kompetanse og gi legfolket mer innsikt og større innflytelse, f. eks. på økonomiske disposisjoner; spør de unge i saker som angår dem;

- delegere flere tjenester i kirken til både kvinner og menn; her anbefales f. eks. teologisk utdanning av legfolk og bruk av legfolk til pastoral omsorg, katekese og pastoralrådsarbeid;

Norkat-møtet påpeker at "dette stiller krav også til legfolket" i form av "større bidrag til kirkens økonomiske drift" og "større engasjement og arbeidsinnsats i kirkelige tjenester".

Biskop spør - og Roma svarer!

Den irske biskops lojalitet overfor Roma har vært nærmest notorisk (mindre høyt plasserte folk har til tider gitt kritiske signaler), men nå har en av biskopene brudt mønsteret - og er blitt innkalt til Roma for å svare for seg.

Saken er følgende: I sommer uttalte biskop *Brendan Comiskey* av Ferns i et avisintervju at plikt-sølibatet for prester innen den latinske ritus bør kunne diskuteres åpent. Det gjøres allerede unntak fra sølibatsplikten for gifte anglikanske prester som konverterer og senere vigles til katolsk prest, og man kan jo spørre seg "hvorfor det skal være forskjellige regler for folk med samme jobb", sa Comiskey (cf. St.Olav 7:95).

Uttalelsen førte til reprimande fra landets primas, kardinal Daly: En biskop plikter å rette seg etter pavens ord, og denslags spørsmål fra en biskop skader kirkens enhet. Også den pavelige nuntius i Irland ba Comiskey beklage sin uttalelse, noe Comiskey ikke var villig til. Så fulgte en henvendelse fra kardinal Gantin, prefekten for Bispekongregasjonen, med krav om tilbakekallelse, påbud om heretter å la saken ligge samt i fremtiden ikke ta opp ting som kan skape "skandale" i kirken. Det nektet Comiskey (som forøvrig er medieansvarlig i den irske bispekonferanse), og er derfor innkalt til Roma for å svare for seg.

En stor spørreundersøkelse i *The Irish Times* viste at 87 % av de spurte var enig med Comiskey om debatt om prestesølibatet, 75% mente prester bør få lov til å gifte seg, og mer enn 50% mente striden mellom biskop Comiskey og kardinal Daly mer gjaldt den enkelte biskops rett til å si sin mening enn selve sølibatsplikten. (Kilder: *The Tablet*, *Catholic Herald*)

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

22

SEPTEMBER

- Man 25 Esra 1,1-6/ Luk 8,16-18
 Tir 26 (Ss. Kosmas og Damian).
 Esra 6,7-8.12b.14-20/
 Luk 8,19-21
 Ons 27 St. Vincent de Paul. Esra 9,5-9/
 Luk 9,1-6
 Tor 28 (St. Venceslas) (Ss. Lorenzo Ruiz
 og ledsagere). Hag 1,1-8/
 Luk 9,7-9
 Fre 29 ERKEENGLENE MIKAEL,
 GABRIEL OG RAFAEL -
 Dan 7,9-10.13-14 el
 Joh Åp 12,7-12/ Joh 1,47-51
 Lør 30 St. Hieronymus. Sak 2,5-9.14-15a/
 Luk 9,43-45

OKTOBER

- (Norske Tidebønner - uke 1)
 Søn 1 26. SØNDAG I DET ALMINNE-
 LIGE KIRKEÅR - Amos 6,1-7/
 1 Tim 6,11-16/ Luk 16,19-31
 Man 2 De hellige verneengler.
 Sak 8,1-8/ Luk 9,46-50
 Tir 3 Sak 8,20-23/ Luk 9,51-56
 Ons 4 St. Frans av Assisi. Neh 2,1-8/
 Luk 9,57-62
 Tor 5 Neh 8,1-12/ Luk 10,13-16
 Fre 6 (St. Bruno). Bar 1,15-22/
 Luk 10,17-24
 Lør 7 Vår Frue av Rosenkransen.
 Bar 4,5-12.27-29/ Luk 10,17-24
 (Norske Tidebønner - uke 3)

- Søn 8 27. SØNDAG I DET ALMINNE-
 LIGE KIRKEÅR - Hag 1,2-3 &
 2,2-4/ 2 Tim 1,6-8.13-14/
 Luk 17,5-10
 Man 9 (St. Dionysios). (St. Johannes
 Leonardi). Jona 1,1-2,1.11/
 Luk 10,25-37
 Tir 10 Jona 3,1-10/ Luk 10,38-42
 Ons 11 Jona 4,1-11/ Luk 11,1-4
 Tor 12 Mal 3,13-20/ Luk 11,5-13
 Fre 13 Joel 1,13-15 & 2,1-2/
 Luk 11,15-26
 Lør 14 (St. Callistus I). Joel 4,12-21/
 Luk 11,27-28
 (Norske Tidebønner - uke 4)

- Søn 15 28. SØNDAG I DET ALMINNE-
 LIGE KIRKEÅR - Misjonssøn-
 dag. 2 Kong 5,14-17/ 2 Tim 2,8-
 13/ Luk 17,11-19
 Man 16 (Sta. Hedvig). (Sta. Magrete Marie
 Alacoque).
 Rom 1,1-7/ Luk 11,29-32
 Tir 17 St. Ignatius av Antiokia.
 Rom 1,16-25/ Luk 11,37-41
 Ons 18 ST. LUKAS - 2 Tim 4,9-17/
 Luk 10,1-9
 Tor 19 (Ss. Johannes de Brebeuf, Isaak
 Jogues og ledsagere) (St. Paul av
 Korset). Rom 3,21-30/
 Luk 11,47-54
 Fre 20 Rom 4,1-8/ Luk 12,1-7
 Lør 21 Rom 4,13.16-18/ Luk 12,9-12
 (Norske Tidebønner - uke 1)

HØSTPROGRAM

for
**Katolsk Forum i Asker og
 Bærum**
 medlem av
 Norske Kirkeakademiers Fellesråd

28.sept. kl. 19.00 - fellesmøte med
 Asker Kirkeakademi på kafé Varden
 i Asker:

**Religionsundervisningen i skolen.
 Hva nå?**

Inleder: Stortingsrepr. Marit Nybakk.
 Paneldeltagere:

Rektor Truls Bølstad (muslim),
 lærer Astrid Ramdal (humanetiker),
 høyskolelektor Ingeborg Tvetter Thore-
 sen (medlem av Pettersen-utvalget).

29. okt kl. 12.30 i menighetslokalet,
 Stabekk (kirkekaffen etter høymessen
 som starter kl. 11.00):
 Riksadvokat **Georg Fr. Rieber-Mohn:**
**Samfunn, kriminalitet og verdiforvit-
 ring.**

16. nov. kl. 19.00 i menighetslokalet,
 Stabekk:
 Sogneprest **Michel Beckers, St. Paul,
 Bergen:**
**Flernasjonale katolske menigheter -
 problemer og utfordringer**

Mariakirken, Stabekk,
 ligger i Nyvn. 17,
 ikke langt fra buss- og jernbanestasjon.
 Parkeringsmuligheter.
 Menighetslokalet er under kirken.

Velkommen!

Styret i Katolsk Forum:
*Baby Johannessen
 Per Christian Jæger
 Liv Wethe*

Bønnens apostolat i oktober:

At ensomme eldre må finne hjelp og trøst
 hos sine medmennesker.

At Verdensmisjonsdagen må føre til økt
 felles innsats for Kristi evangelium.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Bernt Eidsvig

ISSN 0802-6726

Albert Raulin o.p.

Nina Valsø

Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 200,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

Åpningstider:

Man.-fre.: 10-17

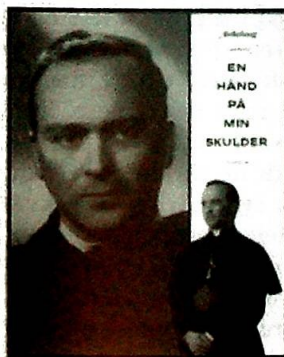
Lør.: 10-14

NYE CD'ER:

THE LILY AND THE LAMB. Sanger fra engelsk middelalder, kr. 169,-.

ANCIENT VOICES. Sr. Marie Keyrouz synger bysantinske, maronittiske og melkittiske hymner, kr. 98,-.

VESPERAE BEATAE VIRGINIS in Sancto Petro Romae, kr. 169,-.

John Willem Gran

En hånd på min skulder

Biskop Gran har skrevet første bind av sine erindringer. Utk. primo okt. Ib. kr. 328,-.

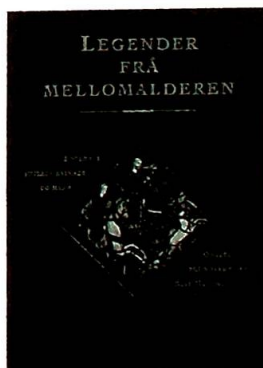
Passio Olavi

Teksten er ei faksimile-utgåve som vart utgitt i 1930 i samband med 900-årsjubileet for Olav den heilages fall på Stiklestad. Ib. kr. 176,-.

Kristins verden

Om norsk middelalder på Kristin Lavransdatters tid. Sverre Mørkhagen. Ib. kr. 325,-.

Legender frå mellomalderen

Ni soger om heilage kvinner og menn. Dei fleste av dei vert først no tilgjengelege på norsk. Omsett frå norrønt av Else Mundal. Ib. kr. 258,-.

Blikk
på tiden

Steven og kardinalen

Det skal, som overskriften lover, handle om en kardinal. Og om Steven, en ung mann. Men - frykt ikke! Det er ingen tabloidhistorie, men en vakker og oppbyggelig sak. Skjønt - til å begynne med syntes også vår historie av tabloidformat. Så la oss begynne med begynnelsen. "Fortiden innhenter ham: Chicagos kardinal Bernardin anklaget for seksuelt misbruk av ung gutt" - var kvintessensen i kjempeoppslagene i amerikansk presse, med mindre avleggere til vår hjemlige, på senvinteren i fjor. Saken syntes desto mer pikant siden Bernardin var den av de amerikanske biskoper som virkelig hadde lagt seg i selen for å rydde opp i og forebygge seksuelle villfarelser blant sine prester. Man gasset seg: Så infamt kan altså det dobbeltspill være som ugifte katolske geistlige bedriver!

Ung Steven Cook - som hevdet Bernardin hadde misbrukt ham mange år tidligere - anla sak. Men etter en tid ble anklagen trukket tilbake "fordi den bygget på minner fremkommet under og etter hypnose, minner som har vist seg å være upålitelige", som det het i erklæringen fra den unge AIDS-syke Stevens advokat. På fagspråket kalles slikt "false memory syndrom", et etterhvert ikke ukjent

fenomen, især i USA. Det fremkommer når overivrige terapeuter - av grunner vi barmhjertig lar ligge - får sine klienter til å 'huske' ting som ikke har hendt dem.

Kardinal Bernardin på sin side sa helt fra begynnelsen at han var uskyldig og dypt rystet over anklagene.

Her kunne vår historie endt. Men det gjør den ikke, for kardinalen kunne ikke få den unge katoliken Steven ut av tankene. Allerede mens anklagene hang over ham, hadde Bernardin skrevet til Steven om ikke de kunne møtes for å be sammen - et brev Steven aldri fikk. Da anklagen ble trukket tilbake, fikk kardinalen via moren og hennes sogneprest etterhvert kontakt med Steven. Så møttes de to, Steven og kardinalen, på fjorårets nestsidste dag, i et presteseminar i Philadelphia.

Et høyst usedvanlig møte. Vi gir ordet til kardinal Bernardin: "Jeg begynte med å si at den eneste grunnen til at jeg hadde bedt om å få møte ham, var at jeg ønsket å få slutt på vinterens traumatiske opplevelser ved å si ham ansikt til ansikt at jeg ikke bar nag til ham; at jeg ønsket å be sammen med ham, be for hans fysiske og åndelige helse. Steven på sin side ønsket å be meg om tilgivelse for de lidelser han hadde påført meg. Med andre ord, vi ønsket begge forsoning.

Stevens unnskyldning var enkel og rett på sak - jeg var dypt beveget. Jeg sa at jeg hadde bedt for ham hver dag og ville fortsette å be for hans helse og sjelefred. Det var mer enn tydelig at helsen hans skrantet. Jeg sa også at jeg ikke hadde det minste ønske om å gjennomgå en slik ydmykelse en gang

til, men at jeg hadde vokst på den åndelig sett, fått mer medfølelse med folk.

Skulle vi ferie messen sammen? Steven nølte. Han var blitt så fremmed for Gud og kirken, sa han, og forklarte meg hvorfor. Ofte hadde han slengt Gideon-bibelen, som finnes i alle amerikanske hotellrom, i femte veggen av ren og skjær fortvilelse. Kanskje, sa Steven, passet det best med en enkel bønn?"

Kardinal Bernardin hadde tatt med en Bibel til Steven, "men jeg sa at jeg ikke ville bli fornærmet om han ikke tok imot den - men han grep den med tårer i øynene. Jeg tok frem en kalk som et menneske jeg aldri har møtt, hadde sendt meg, med bønn om å lese en messe for Steven. Jeg sa at selv om jeg ikke fikk feiret denne messen nå, ville jeg feire den senere. 'Nei, nå! Vær så snill,' sa Steven."

Så gikk de til kapellet hvor Steven fikk sykesalvingens sakrament før de feiret messen sammen. Før de skiltes, "sa Steven at han var blitt kvitt en stor byrde, at han hadde fred. Og han ba meg fortelle videre historien om hans forsoning med kirken og med meg. Jeg sa at det skulle jeg gjøre, og at jeg ville følge ham i ukene og månedene fremover. Steven er meget realistisk når det gjelder hans egen fremtid.

Men i hele mitt 43-årige presteliv har jeg aldri opplevet en slik dyp forsoning - ordene strekker ikke til."

Det var historien om Steven og kardinalen. Måtte den, for å bruke kardinalens ord, "bli en kilde til glede og nåde for alle som leser den".

Observatoria